

เรื่องน่ารู้:

มรดกโลก

เรื่องน่ารู้:

มรดกโลก

“Original title : *Tell me about the world heritage, by Jean Lopez.*

First published by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 7, place de Fontenoy, 75352 PARIS 07 SP, France and by Nouvelle Arche de Noé éditions, 153, boulevard Haussmann, 75 008 Paris, France.

© UNESCO, 2002 for the text and photographs

© Nouvell Arche de Noé , 2002 for the layout and drawings

© The Thai National Commission for UNESCO, 2004 for the Thai translation

The present edition has been published by the Thai National Commission for UNESCO, by arrangement with UNESCO.”

“The designations employed and the presentation of material throughout this publication do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of UNESCO concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or the delimitation of its frontiers or boundaries”

เรื่องน่ารู้:

มรดกโลก

บทประพันธ์ของฌอน โลเปซ (Jean Lopez)

สารบัญ

มรดกของมนุษยชาติ	6
อนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลก	9
มรดกโลกคืออะไร	16
มรดกทางวัฒนธรรม	18
มรดกทางธรรมชาติ	22
แหล่งมรดกร่วม	25
มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม	26
มรดกโลกที่อยู่ในภาวะวิกฤต	31
อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเฉพาะด้าน	34
มรดกโลก สันติภาพและการพัฒนา	36
มรดกโลกในมือเยาวชน	44
แหล่งข้อมูลอ้างอิง	46
อภิธานศัพท์	47

อนุสรณ์สถานที่เป็นหนึ่งเดียว กำลังตกอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุทยานธรรมชาติ พืชและสัตว์เริ่มสาบสูญ...ถ้าหากอนุสรณ์สถานเหล่านี้ถูกละเลยและลืมเลือน มันก็จะเป็นความสูญเสียที่น่าสลดใจสำหรับพวกเราทุกคน

ปัจจุบัน อนุสรณ์สถานที่สำคัญที่สุดในโลกและอุทยานธรรมชาติหลายแห่งได้ถูกคุกคามอย่างหนัก จนกระทั่งประเทศต่างๆ ทั่วโลกเริ่มตระหนักว่า น่าจะร่วมแรงร่วมใจกันสงวนรักษาสสมบัติเหล่านี้ ไว้ให้ชนรุ่นหลัง โดยมีการดำเนินขั้นตอนที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ในก้าวแรก คือ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือองค์การยูเนสโกได้รับรอง **อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก** (the Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) ในปี พ.ศ. 2515

นับแต่นั้นมา มีการกิจใจบ้างที่บรรลุผล ประเทศส่วนใหญ่รับรองพันธกรณีด้วยการลงนามในอนุสัญญาฯ และได้มีการเพิ่มเติมบัญชีรายชื่อมรดกโลกในปีต่อๆ มา โดยครอบคลุมถึงแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติแหล่งใหม่ๆ ที่ทรงคุณค่า บัดนี้พวกเราตระหนักดีว่า เราไม่ควรจะถือเพียงว่าเราได้รับสืบทอดมรดกเหล่านี้มาจากบรรพบุรุษ แต่เป็นภาระหน้าที่ของพวกเราทุกคนที่จะปกป้องรักษามรดกร่วมเหล่านี้มิให้สูญหายไปด้วย

แม้ว่าความร่วมมือระหว่างภาครัฐจะเป็นสิ่งจำเป็น แต่นั่นยังไม่เพียงพอความร่วมมือของผู้คนที่อยู่อาศัยในแหล่งมรดกและละแวกโดยรอบ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม และผู้จัดการ ที่มีหน้าที่สงวนรักษาแหล่งมรดก ล้วนแต่มีความสำคัญต่อความอยู่รอดของแหล่งมรดก สถานที่เหล่านี้ยังเป็นที่รู้จักของเรามากเพียงใด เรายังจะต้องช่วยกันดูแลรักษาสถานที่ดังกล่าวให้มากเพียงนั้น

เยาวชน ผู้มีพลัง ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ และทัศนวิสัยกว้าง ล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการปกป้องมรดกโลก ท่านทั้งหลายอาจจะเรียนรู้วัฒนธรรมและสังคมที่แตกต่างกัน สร้างเครือข่ายกับเพื่อนทั่วโลก และปฏิบัติต่อกันด้วยการให้เกียรติซึ่งกันและกันและด้วยความอดกลั้น นอกจากการเรียนรู้ในการตระหนักถึงคุณค่าของมรดกร่วมกันแล้ว ท่านยังสามารถให้ความร่วมมือด้วยการปกป้องแหล่งมรดกและทำให้สถานที่เหล่านี้เป็นที่รู้จักของบุคคลอื่น ๆ อีกด้วย

ถ้าท่านใฝ่ฝันที่จะสำรวจสถานที่ที่ไม่เป็นที่รู้จักและปรารถนาจะสงวนรักษาสถานที่แห่งนั้นไว้ไม่ให้สูญหายไปแล้วไซ้ ท่านจะพบเรื่องราวน่ารู้ต่างๆ ได้จากหนังสือเล่มนี้

ฟรานเชสโก แบนดาริน (Francesco Bandarin)

ผู้อำนวยการ

ศูนย์มรดกโลกขององค์การยูเนสโก

มรดกของมนุษยชาติ

เรามากจะได้ยินคำว่า “มรดก” ในความหมายที่แตกต่างกันออกไป บุคคลคนหนึ่งอาจจะรู้สึกห่วงใยทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวที่เป็นมรดกตกทอดมาจากวงศ์ตระกูล เขาอาจจะรำพึงกับตนเองว่า “ฉันจะรักษาทรัพย์สินสมบัติเหล่านี้ ทำให้มันงอกเงยขึ้น และสืบทอดไปชั่วลูกชั่วหลานได้อย่างไร” แต่ละบุคคลผู้ไม่ได้เอ่ยถึงเฉพาะตัวเงินเท่านั้น แต่พูดถึงสิ่งอื่นๆ ที่มีคุณค่าทางจิตใจด้วย ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพเก่าๆ เครื่องสังคโลก เครื่องเพชรสมัยคุณยายที่เป็นของสะสมล้ำค่า ในทำนองเดียวกัน เราจะได้ยินผู้คนพูดถึงมรดกทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม ผู้คนที่รับผิดชอบต่อสมบัติที่สั่งสมมาจากอดีตเฝ้าเพียรถามตนเองเช่นเดียวกันว่า “เราจะรักษาบูรณะ และสงวนสมบัติเหล่านี้ไว้ให้เป็นมรดกของชนรุ่นหลังได้อย่างไร”

มรดก

คำว่า มรดก ในภาษาฝรั่งเศส “patrimoine” มาจากคำภาษาละติน 2 คำ คือ: pater (บิดา) และ monere (แจ้งหรือบอกกล่าว) Patrimoine แปลตามตัวอักษรจึงหมายถึงความว่า “สิ่งที่ทำให้ระลึกถึงบิดา” ดังนั้น คำในภาษาฝรั่งเศสจึงเน้นและให้ความสำคัญกับอดีต แต่ในภาษาอังกฤษ คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า patrimoine คือ ‘heritage (มรดก)’ คำๆ นี้สื่อความหมายถึง สิ่งที่ได้รับ เก็บรักษาไว้ แล้วส่งต่อไปให้ผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง ดังนั้น คำในภาษาอังกฤษจึงเน้นความหมายของ patrimoine ในแง่ของ: อนาคตและความรับผิดชอบของชนแต่ละรุ่น

แนวคิดเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรม ในฐานะมรดกร่วมของกลุ่มชนหรือประชุมนั้นไม่เคยเกิดขึ้นจนกระทั่งในคริสต์ศตวรรษที่ 19 แม้กระนั้นก็ตาม จิตสำนึกเร่งด่วนเช่นนี้ ก็เกิดขึ้นจากการที่มรดกร่วมอยู่ในภาวะถูกคุกคาม ดังเช่น ในประเทศฝรั่งเศส อเล็กซอนเดอร์ เลอเนอร์ (Alexandre Lenoir) และนักเขียนที่มีชื่อว่า พรอสเพอร์ เมริเม (Prosper Mérimée) ได้ให้แนวคิดในการกำหนดโบราณสถานในช่วงที่พระราชวังโบสถ์ และปราสาทตกอยู่ในสภาพทรุดโทรม ในตอนนั้น ฝรั่งเศสเป็นเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่ให้ความสนใจในเรื่องนี้ และสนใจอยู่กับมรดกเพียงประเภทเดียวคือ โบราณสถาน

ต่อมา ผู้คนเริ่มพากันตระหนักรู้ว่า “แหล่งมรดกที่สวยงามที่สุดก็เป็นมรดกส่วนหนึ่งของมนุษย์ และสมควรได้รับการคุ้มครองให้พ้นจากการรุกล้ำ (encroachment)* ของสังคมยุคใหม่ด้วยเช่นกัน” กลุ่มคนเหล่านี้ได้รวมตัวกันที่กรุงเบิร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปี พ.ศ. 2456 และก่อให้เกิดความจรรโลงใจในแนวคิดใหม่ พวกเขาเห็นพ้องกันว่า สมบัติทางธรรมชาติไม่ได้เป็นสมบัติของประเทศที่ได้ค้นพบแหล่งมรดกนั้นเพียงประเทศเดียว แต่เป็นสมบัติของมนุษยชาติโดยรวม

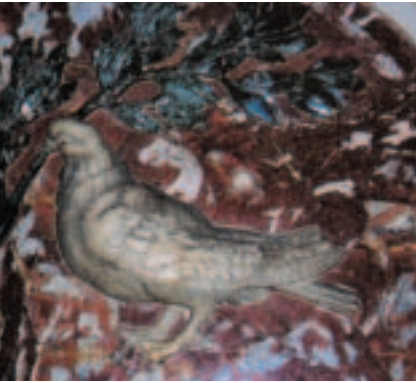
ภาพจิตรกรรม
ในสมัยต้น
ที่เอลวีซไคโน
(El Vizcaino)
ประเทศเม็กซิโก

ในทำนองเดียวกัน ผู้คนที่รักประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และศิลปะได้พบปะกันที่กรุงเฮนส์ในปี พ.ศ. 2474 ภายใต้ความอุปถัมภ์ขององค์การสันนิบาตชาติ (the League of Nations)* เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษย์ ความพยายามของพวกเขาชะงักลงเนื่องจากการปะทุตัวขึ้นของสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ก็ได้รับแรงกระตุ้นจากการจัดงานศิลป์ เมืองเก่าและโบราณสถานได้รับความเสียหายอย่างหนักจากความขัดแย้งอันเกิดจากสงคราม

ดูบรอวนิคส์
(Dubrovnik)
ประเทศโครเอเชีย
ซึ่งสามารถป้องกัน
อาคารบางหลังไว้ได้
ในช่วงสงคราม

คำที่มีเครื่องหมาย* จะอธิบายไว้ในอภิธานศัพท์ในหน้า 47

นดราวัตกิน
นกเขา สัญลักษณ์
สากลแห่งสันติภาพ

ใน พ.ศ. 2488 ประเทศต่างๆ 37 ประเทศได้ลงนามในกฎบัตร เพื่อก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนที่จะรณรงค์เพื่อสันติภาพและความเข้าใจระหว่างประชาชาติโดยไม่มีรีอ ประเทศต่างๆ เหล่านี้ ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ ได้ก่อตั้งองค์การศึกษ วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ องค์การยูเนสโก (UNESCO) ขึ้น ผู้คนชายหญิงจากประเทศต่างๆ และจากองค์กรต่างๆ กัน เช่น องค์การยูเนสโก (UNESCO) และสหภาพเพื่อการสงวนรักษาระดับโลก

(The World Conservation Union - IUCN) สนใจกับประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นระหว่างการประชุมซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเบิร์นและกรุงเฮนส์

"ความทรงจำนั้นพื้นฐานของบุคลิกภาพส่วนบุคคล ในขณะที่ทุกหนประเทศนี้เป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมหรือบุคลิกภาพร่วมกันของมนุษย์ เราอาศัยอยู่กับความจำและอยู่ด้วยสิ่งที่เราจดจำ และจิตวิญญาณของเราคือหัวใจสำคัญที่เราพึ่งรสร้างมันเพื่อจะได้มันใจว่า ความทรงจำของเราจะดำรงอยู่ และกลับกลางนั้นความหวัง ความหวังที่สืบต่ออดีตไปยังอนาคต"
นักประพันธ์ชาวสเปน มิเกล เดอ อุนามูโน (Miguel de Unamuno) พ.ศ. 2407-2479

เทพินทางซาก็ ประติมากรรม
ที่รอดพ้นจากการทำลายล้าง
ของระเบิดปรมาณู

มรดกโลกเป็นพื้นฐานแห่งความทรงจำและเอกลักษณ์หลากหลายที่มนุษย์สร้างขึ้น การปล่อยให้ผลงานชิ้นเอก ความรู้ แล่งทาง ธรรมชาติ รวมทั้งสายพันธุ์ของพืชและสัตว์ที่ประกอบขึ้นเป็นมรดกนี้ สาบสูญไป ก็เหมือนกับการถอดถอนเอาความทรงจำเรื่องครอบครัวและที่อยู่อาศัยในวัยเยาว์ของบุคคลหนึ่งออกไป แล้วคนผู้นั้นจะสร้างเอกลักษณ์ส่วนบุคคล มีมนุษย์สัมพันธ์กับผู้อื่นและมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขโดยปราศจากความทรงจำได้อย่างไร การสงวนรักษามรดกโลกไม่ได้เป็นเพียงผลพวงของผู้ที่รักงานศิลปะและประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่เป็นหัวใจสำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดเผ่าพันธุ์มนุษย์ ความคิดที่ให้ความสำคัญกับมรดกนี้เป็นบ่อเกิดของอนุสัญญามรดกโลกใน พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศ

อนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลก

การประชุมสมัยสามัญครั้งที่ 17 ขององค์การยูเนสโก (UNESCO) จัดขึ้นที่กรุงปารีสในฤดูใบไม้ร่วง พ.ศ. 2515 ภายหลังจากการประชุม 1 เดือน ประเทศที่เข้าร่วมการประชุมได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยมรดกโลก โดยประเทศต่างๆ ประมาณ 20 ประเทศได้ลงนามในข้อตกลงนี้ ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2518 ณ วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2545 จำนวนของประเทศภาคีได้เพิ่มขึ้นเป็น 175 ประเทศ

อนุสัญญานี้เป็นเอกสารที่แบ่งออกเป็น 38 มาตรา ระบุถึงขอบเขตที่องค์การยูเนสโก (UNESCO) และประเทศที่ลงนามในอนุสัญญาจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อคุ้มครองมรดกของมนุษยชาติ โดยเริ่มต้นด้วยการให้สัตยาบันเตือนว่า การพัฒนาการทางเศรษฐกิจและทางสังคมกำลังคุกคามทำลายล้างมรดกของเรา

การคุกคามสมบัติทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีมาช้านาน ไม่ได้เป็นปัญหาจากภัยสงครามเท่านั้น แต่เป็นผลมาจากมลพิษ การตัดไม้ทำลายป่า การขยายตัวของเมือง และการท่องเที่ยวระดับมวลชนด้วยกระแสน้ำของโลกยุคใหม่ที่ปราศจากความระมัดระวังเกือบทุกด้านมีแนวโน้มที่เป็นอันตรายต่อมรดกของมนุษยชาติ อารัมภบทของอนุสัญญาจึงระบุไว้ว่า “องค์ประกอบใดๆ ของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่เสื่อมโทรมและสาบสูญไปย่อมส่งผลวิกฤตต่อมรดกทั้งหมดของทุกประเทศทั่วโลก”

ดูเกรทหรือไม

มีสิ่งปลูกสร้างของพลเรือนและศาสนสถานกว่า 1,800 แห่งตามถนนระหว่างพรมแดนฝรั่งเศส-สเปน และเมืองของนักแสวงบุญซานติอาโก เดอคอมโพสเตลา (Santiago de Compostela)

นักท่องเที่ยวที่นครวัด
เข้ามาเยี่ยมชมและ
เร็นนรี่ แต่บางคร้
ก็สร้างความเสียหาย
ให้แก่โบราณสถาน
แห่งนี้ด้วย

หน่วยงานที่ดำเนินการกิจการตามอนุสัญญา

สมัชชารัฐ

สมัชชารัฐเป็นหน่วยงานที่ให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาโดยจัดให้มีการประชุมกันทุก 2 ปีระหว่างการประชุมสมัชชาสามัญขององค์การยูเนสโก สมัชชาฯ ด้ัดเลือกคณะกรรมการมรดกโลกที่มีวาระ: 6 ปีจากประเทศสมาชิก 21 ประเทศ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบสถานะการเงินของกองทุนมรดกโลก และกำหนดมาตรการหลักในการดำเนินงาน

ศูนย์มรดกโลก ทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการมรดกโลก ที่รองรับการปฏิบัติภารกิจแบบวันต่อวัน จัดการประชุมคณะกรรมการประจำปี ติดตามแฟ้ม จัดการสัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการ เผยแพร่บัญชีรายชื่อมรดกโลก รวมทั้งรณรงค์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งมรดกโลกแก่สาธารณชน

ศูนย์มรดกโลก

คณะกรรมการมรดกโลก

คณะกรรมการมรดกโลกเป็นหน่วยงานระหว่างภาครัฐ ซึ่งมีสำนักเลขาธิการเป็นส่วนหนึ่งขององค์การยูเนสโก คณะกรรมการนี้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการต่างๆ เป็นไปตามข้อกำหนดในอนุสัญญา จัดเตรียมและปรับปรุงบัญชีรายชื่อมรดกโลก และบัญชีรายชื่อของมรดกโลกที่อยู่ในภาวะวิกฤต รวมทั้งกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกดังกล่าว รับและพิจารณาคำร้องขอความช่วยเหลือ รวมทั้งตรวจสอบรายงานสภาพของแหล่งมรดก

สำนักงาน คณะกรรมการ บริหารมรดกโลก

สำนักงานคณะกรรมการบริหารมรดกโลก ประกอบด้วย
คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือก 7 คน สำนักงาน
มีหน้าที่ในการเตรียมงานของคณะกรรมการ

กองทุนดังกล่าวเป็นแหล่งทรัพยากรทางการเงิน
ตามอนุสัญญา ซึ่งประกอบด้วยเงินด่ำบำรุง (เป็นมูลค่า
ร้อยละ 1 ของเงินด่ำบำรุงสมาชิกที่ประเทศสมาชิก
แต่ละประเทศจ่ายให้กับองค์การยูเนสโก) และเงิน
บริจาคโดยสมัครใจจากประเทศภาคีอนุสัญญา

กองทุน มรดกโลก

สนภาพเพื่อการสงวนรักษาระดับโลก (IUCN-World Conservation Union); สภาระหว่างชาติว่าด้วยโบราณสถาน และแหล่งโบราณคดี (ICOMOS-International Council on Monuments and Sites); ศูนย์ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม (ICCROM-International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property) บทบาทเฉพาะขององค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้คือ การมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาในการประชุมคณะกรรมการ และให้การประเมินทางวิชาการที่ทรงคุณค่ากับแหล่งมรดก ซึ่งองค์กรเหล่านี้จะตรวจสอบวิวัฒนาการของแหล่งมรดกดังกล่าวอย่างใกล้ชิด

การขึ้นทะเบียนมรดกโลก

การขึ้นทะเบียนมรดกโลกมีกระบวนการดังนี้ ประเทศภาคีจะจัดเตรียมรายชื่อของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในพรมแดนของตน และรวบรวมเพิ่มเอกสารที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยคำชี้แจงเหตุผล และคุณลักษณะที่ทรงคุณค่าโดดเด่นของแหล่งมรดกแต่ละแหล่ง ขั้นตอนที่สำคัญต่อมาคือ ในการยื่นคำร้อง ประเทศภาคีจะต้องมีหลักฐานแสดงว่าจะปฏิบัติตามพันธกรณี เช่น มีการออกกฎหมายคุ้มครองแหล่งมรดก มีการจัดเตรียมบุคลากรไว้เพื่อดูแลแหล่งมรดก และมีการจัดสรรเงินกองทุนไว้ เป็นต้น

แฟ้มจะถูกส่งยังศูนย์มรดกโลก ณ สำนักงานองค์การยูเนสโก ซึ่งจะได้รับการส่งต่อไปยังสหภาพเพื่อการสงวนรักษาระดับโลก (IUCN) และ/หรือสภาระหว่างชาติว่าด้วยโบราณสถานและแหล่งโบราณคดี (ICOMOS) เพื่อรับการประเมิน องค์กรเอกชนเพื่อพัฒนาเหล่านี้ จะส่งผู้เชี่ยวชาญออกตรวจสอบแหล่งมรดกและพิจารณามาตรการที่จำเป็นในการปกป้องแหล่งมรดกเหล่านั้น ผู้เชี่ยวชาญจะส่งรายงานไปยังสำนักงานคณะกรรมการบริหารมรดกโลก และคณะกรรมการ 7 คนของสำนักงานฯ จะทำการตรวจสอบแฟ้มเอกสาร สำนักงานฯ จะตรวจสอบว่าแหล่งมรดกที่เสนอชื่อเพื่อขอขึ้นทะเบียนในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกนั้นมีคุณสมบัติและถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาใน พ.ศ. 2515 และมีมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองแหล่งมรดกนั้นอยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกในบทถัดไปอีกสองบท (หน้า 22-33)

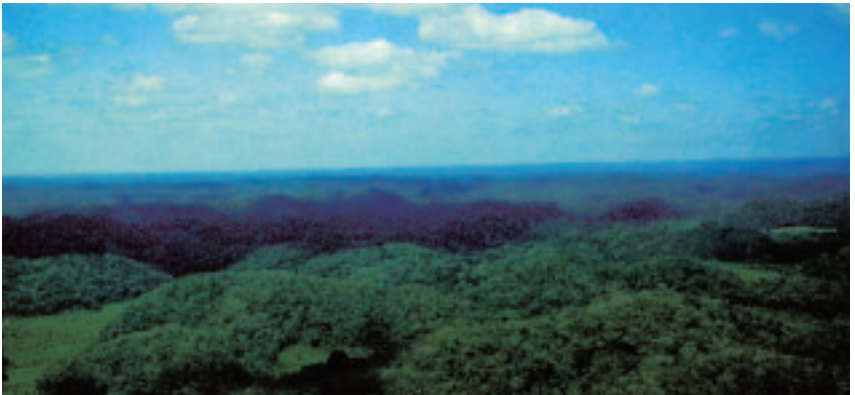
ต่อจากนั้น สำนักงานฯ จะแจ้งผลการพิจารณาพร้อมด้วยข้อเสนอนะต่อคณะกรรมการ ในขั้นตอนสุดท้ายคณะกรรมการมรดกโลก 21 คน จะพิจารณาว่าสมบัติหรือแหล่งมรดกนั้นสมควรจะได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีแหล่งมรดกโลกหรือไม่ หรือจะเลื่อนการพิจารณาออกไป หรือไม่เห็นสมควรจะให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก คณะกรรมการจะพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อมั่นใจว่าบัญชีรายชื่อสะท้อนถึงแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมของโลกที่มีความหลากหลายอย่างแท้จริง

ไม่ว่าแหล่งมรดกนั้นจะเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมหรือทางธรรมชาติ อนุสรณ์สมบัติทั้งมวลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีแหล่งมรดกโลก จะต้องมีความเป็นเอกลักษณ์ ไม่มีสิ่งทดแทน และเป็นของแท้

'ความเป็นเอกลักษณ์' เป็นคุณสมบัติที่เข้าใจง่าย พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครวัด พิระมิดที่ยิ่งใหญ่แห่งราชวงศ์คีออปส์ (Cheops) ต่างก็มีความเป็นเอกลักษณ์ และสามารถพบได้ในสถานที่เพียงแห่งเดียวเท่านั้น

'ไม่มีสิ่งทดแทน' หมายถึง ไม่สามารถบูรณะแหล่งมรดกที่ถูกทำลายให้มีส่วนพดด้งเดิมได้ ดึกป่าโชนหรือถูกทำลาย นักวิทยาศาสตร์ไม่มีวันที่จะสร้างป่าขึ้นใหม่มาทดแทนได้ ไม่ว่าเขาจะมีความพากเพียรและมีความก้าวหน้าทางวิทยาการเพียงใด

'ของแท้' เป็นเรื่องที่ยากจะได้ตัวอย่างมาก แหล่งมรดกที่เป็นของแท้จะต้องไม่ได้รับการบูรณะหรือตกแต่งขนาดใหญ่ หรือถูกทำลายสภาพทางธรรมชาติไปในช่่วงกลางศตวรรษที่ผ่านมา สภาพสิ่งก่อสร้างส่วนใหญ่ในช่วงเวลาที่แหล่งมรดกนั้นถูกสร้างขึ้นจะต้องคงอยู่ (หรือสภาพการก่อสร้างทั้งหมดนั้นเป็นแหล่งทางธรรมชาติโดยส่วนใหญ่ของแหล่งนั้นจะต้องคงอยู่)

บัญชีรายชื่อมรดกโลก

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2545 มีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก บรรจุอยู่ในบัญชีรายชื่อรวมทั้งสิ้น 730 แหล่ง จาก 125 ประเทศ

การจัดเตรียม ปรับปรุง และแจกแจงบัญชีรายชื่อมรดกโลกเป็นหน้าที่หลักของคณะกรรมการ อย่างไรก็ตาม การเสนอแหล่งมรดกเป็นคำร้องของประเทศภาคีที่ร่วมลงนามในอนุสัญญา พ.ศ. 2515 และหากแต่ละประเทศประสงค์จะขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนมรดกโลกในการจัดทำรายชื่อของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในพรมแดนของประเทศตน ก็สามารถแสดงความจำนงได้

สัญลักษณ์มรดกโลกออกแบบโดยมิเชล โอลิฟ (Michel Olyff) สื่อถึงการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม สิ่งนี้ซึ่งมรดกของเราเกิดขึ้นตรงกลางหมายถึงการสร้างสรรคจากน้ำมือมนุษย์ ในขณะที่ทรงกลมหมายถึงธรรมชาติ สัญลักษณ์ดังกล่าวกลมเหมือนโลกใบนี้ แต่ก็เป็นสื่อความหมายถึงการคุ้มครองด้วย

วัตถุประสงค์ของการได้ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกคืออะไร?

ประการแรก บัญชีรายชื่อจะช่วยผลักดันให้แหล่งมรดกเป็นที่รู้จัก ประเทศภาคีจึงกระตือรือร้นมากที่จะได้รับ “ตราสัญลักษณ์มรดกโลก” ในทันทีที่ได้รับการขึ้นทะเบียน แหล่งมรดกนั้นก็จะได้ผลพวงจากการคุ้มครองระดับระหว่างประเทศ รวมทั้งจะได้รับการจัดสรรกองทุนระหว่างประเทศ ถ้าประเทศภาคีที่แหล่งมรดกตั้งอยู่นั้นยื่นคำร้องขอเงินช่วยเหลือยูเนสโกได้มีการจัดสรรเงินไว้ประมาณ 2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ทุกปีไว้เพื่อใช้ดำเนินการต่างๆ เช่น การจัดหานักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ในการศึกษาแหล่งมรดก และเพื่อจัดสรรเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่า นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรเงินครั้งล้านเหรียญเพื่อสงเคราะห์นิยามฉุกเฉินด้วย ซึ่งมักจะมีความจำเป็นในกรณีของภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ในปีพ.ศ. 2542 คณะกรรมการมรดกโลก ได้จัดสรรเงินจำนวนหนึ่งแสนเหรียญสหรัฐฯ ไว้เพื่อซ่อมแซมโบสถ์โชชิมิลโค (Xochimilco) ในเม็กซิโก ซึ่งได้รับความเสียหายจากแผ่นดินไหว

สิ่งมหัศจรรย์ 7 แห่งในโบราณสมัย

1. วัดอาทิมีสแห่งเอเฟซัส
(The temple of Artemis at Ephesus)

2. สุสานฮาเลียคาร์นัสซัส
(The mausoleum at Halicarnassus)

3. รูปปั้นมหาดงยักษ์ที่เกาะโรดส์
(The colossus of Rhodes)

ความดีดในการจัดทำบัญชีรายชื่อ
สิ่งมหัศจรรย์ของโลกไม่ใช่เรื่องใหม่
เมื่อสองพันปีมาแล้ว ชาวกรีกโบราณได้บันทึก
สิ่งที่พวกเขาพิจารณาว่าเป็นผลงานชิ้นเอก
ของมนุษย์ และทุกสิ่งก็ได้รับความสนใจ
ในบันทึกไว้นั้น ตั้งอยู่ในเชิงโลกตะวันตก
กินอาณาบริเวณครึ่งหนึ่งของ
ชายฝั่งตะวันตกของ
อ่าวเมดิเตอร์เรเนียน

5. สวนแขวนแห่งบาบิโลน
(The hanging gardens of Babylon)

4. ประติมากรรมซุสที่โอลิมเปีย
(The statue of Zeus at Olympia)

6. ปะภาคารอเล็กซานเดรีย
(The lighthouse of Alexandria)

7. พีระมิดแห่งอียิปต์
(The Pyramids of Egypt)

มรดกโลกคืออะไร

คุณรู้หรือไม่ว่า

ถ้ำทาสซิเลียนเจอร์ (Tassili n' Ajjer) ในแอลจีเรีย เป็นแหล่งของศิลปะถ้ำยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในโลก

อนุสัญญาจะกำหนดข้อแตกต่างระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเพื่อก่อให้เกิดความชัดเจน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าข้อกำหนดดังกล่าวจะมีความเหมาะสมเพียงไร ก็ไม่ควรจะนำมาใช้เป็นข้อกำหนดตายตัว เพราะว่าเกือบตลอดเวลา แหล่งมรดกทางธรรมชาติจะสืบทอดรอยของมนุษย์หรืออีกนัยหนึ่ง มนุษย์ได้ลงทุนลงแรงกับแหล่งมรดกเหล่านี้ไว้ด้วยคุณค่าทางจิตวิญญาณ ผสมผสานแหล่งมรดกนั้นด้วยเทพนิยาย นิทานพื้นบ้าน ศิลปะการวาดภาพ วรรณกรรม และอื่นๆ เมื่อความกลมกลืนระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรมได้รับการฝังรากลึกและขยายอาณาบริเวณออกไปเรื่อยๆ นานมาแล้ว แหล่งนั้นว่า “ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม”

*มรดกทางวัฒนธรรม

อนุสัญญาได้กำหนดคุณสมบัติของมรดกทางวัฒนธรรมไว้ 3 ประการ

1. **อนุสรณ์สถาน** : ซึ่งครอบคลุมถึงสิ่งปลูกสร้างที่มีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย พระราชวัง สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ป้อมปราการ โรงงานเก่าแก่ เป็นต้น ทั้งนี้ให้รวมประติมากรรมและจิตรกรรมของอนุสรณ์สถานเหล่านี้ ถ้าที่มีรอยจารึก แหล่งโบราณคดี เช่น สุสาน เป็นต้น

2. **กลุ่มอาคาร** : ที่ประกอบขึ้นเป็นเมือง เป็นแขวง และหมู่บ้าน
3. **สถานที่หรือแหล่ง** : ที่เป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือเป็นผลงานร่วมกันของธรรมชาติและมนุษย์ เช่น ภูมิทัศน์ในเขตเมืองหรือในพื้นที่ชนบท

คุณรู้หรือไม่ว่า

ได้มีการขุดพบโบสถ์หินสลักในถ้ำลาลิเบลลา (Lalibela) ซึ่งสร้างขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 13

* มรดกทางธรรมชาติ

ในส่วนที่เกี่ยวกับมรดกทางธรรมชาติของมนุษย์ อนุสัญญาได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. การก่อตัวทางกายภาพและทางชีวภาพ เช่น ป่า ภูเขา น้ำแข็ง เกาะ ทะเลสาบ ถ้ำ ภูเขา เป็นต้น

2. ดินที่อยู่ต่าง ๆ ของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ เช่น แนวปะการัง ป่าโซนร้อน พื้นที่ลุ่ม เป็นต้น
3. สถานที่ที่แสดงไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นแหล่งหรือพื้นที่ทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ

ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม

ภูมิประเทศบางแห่งเป็นตัวแทนของการหลอมรวมกันอย่างกลมกลืนระหว่างธรรมชาติและกับมนุษย์ ซึ่งเป็นผลที่ได้มาจากความผูกพันอันยาวนานระหว่างประชากรกับสิ่งแวดล้อม และประจักษ์พยานในความช่างสร้างสรรค์ของมนุษย์ แหล่งเหล่านี้ได้รับการขนานนามว่าภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม และได้รับการบันทึกไว้ในบัญชีมรดกโลก ดอร์ดีลเลอร์ส Cordilleras - การปลูกข้าวแบบขั้นบันไดของฟิลิปปินส์เป็นตัวอย่างที่ดี ภูมิภาคแห่งนี้ได้ถูกปรับให้เป็นแหล่งการปลูกข้าวแบบขั้นบันไดบนพื้นที่บนไหล่เขาที่สูงชันเมื่อสองพันปีมาแล้ว

มรดกทางวัฒนธรรม

คู่มือในการ
ดำเนินงานตาม
อนุสัญญามรดกโลก
ได้กำหนดเกณฑ์
ในการคัดเลือก
แหล่งมรดกทาง
วัฒนธรรมไว้ 6 ข้อ

ในแหล่งมรดกจำนวน 730 แหล่งที่ขึ้นทะเบียนในบัญชีมรดกโลก มีแหล่งมรดกมากกว่า 2 ใน 3 (หรือ 563 แหล่ง) ที่ถูกคัดเลือกให้เป็นมรดกที่ทรงคุณค่าทางวัฒนธรรม แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมจะต้องมีคุณสมบัติประการใดประการหนึ่งดังนี้:

1. เป็นตัวแทนของผลงานชิ้นเอกที่แสดงถึงอัจฉริยภาพแห่งการสร้างสรรค์ของมนุษย์

ทัชมาฮาล

- The Taj Mahal (ประเทศอินเดีย)

ทัชมาฮาลเป็นสุสานหินอ่อนอันสวยงามที่สร้างขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2174 - 2191 ณ เมืองอัคร: (Agra) โดยจักรพรรดิ โมกุลชาน เจฮัน (Shah Jahan) พระองค์ทรงปรารถนาที่จะจารึกความทรงจำ

เกี่ยวกับสมเด็จพระสันตปาปาเป็นที่รักของพระองค์ไว้ชั่ววันรัตน อนุสรณ์สถานแห่งนี้เป็นไข่มุกแห่งศิลปะมุสลิมในอินเดียที่สร้างขึ้นด้วยงานสถาปัตยกรรมที่งดงาม และเป็นหนึ่งในบรรดาผลงานชิ้นเยี่ยมที่ได้รับการชื่นชมไปทั่วโลก

คุณรู้หรือไม่ว่า

กำแพงเมืองจีนเริ่มการก่อสร้างเมื่อ 220 ปีก่อนคริสตศักราช และดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปีพ.ศ. 2187 เป็นผลงานวิศวกรรมการช่างทหารที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก

ดังตัวอย่าง... พระราชวังและอุทยานชอนบรุนน์ (Schönbrunn - ประเทศออสเตรีย)

นครประวัติศาสตร์อูโรเปรโตและบราซิลเลีย (Ouro Preto and Brasilia - ประเทศบราซิล) นครวัต (ประเทศกัมพูชา) กำแพงเมืองจีน เมืองเก่าดูบรอญนิคส์ (Dubrovnik - ประเทศโครเอเชีย) อนุสรณ์สถานนูเบีย (Nubian) จากอูซิมเบล (Abu Simbel) ถึงฟาโรห์ (Philae) (ประเทศอียิปต์) โบสถ์หินสลักลาติเบลลา (Lalibela - ประเทศเอธิโอเปีย) ปองต์ดูการ์ด (Pont du gard) - สะพานโรมันโบราณ (ประเทศฝรั่งเศส) วนารอาร์เดน (Aachen) - ซึ่งรู้จักกันในนามของวนารแห่งเอ็ลซาซาเปิลล์ (Aix-la-Chapelle - ประเทศเยอรมนี) เมืองป้อมปราการอะโครโพลิส (Acropolis - ประเทศกรีซ) ทัชมาฮาล (Taj Mahal - ประเทศอินเดีย) พระราชวังเครมลิน (Kremlin) และจัตุรัสแดงในกรุงมอสโก (ประเทศรัสเซีย) และนครประวัติศาสตร์โทเลโด (Toledo - ประเทศสเปน)

2. หรือเป็นพัฒนาการด้านศิลปะสำคัญที่ทรงคุณค่าของมนุษย์ในช่วงเวลาหนึ่ง หรือในพื้นที่แหล่งวัฒนธรรมแห่งหนึ่งของโลก เพื่อพัฒนาสถาปัตยกรรมหรือเทคโนโลยี ศิลปกรรมทางด้านอนุสรณ์สถาน การวางผังเมืองและการออกแบบภูมิทัศน์

โบสถ์รอสคิลด์

- Roskilde Cathedral (ประเทศเดนมาร์ก)

สร้างขึ้นระหว่างศตวรรษที่ 12 - 13 เป็นโบสถ์สแกนดิเนเวียแห่งแรกที่ถูกสร้างขึ้นด้วยอิฐในรูปแบบศิลปะกอธิค โบสถ์แห่งนี้เป็นต้นแบบของสถาปัตยกรรมในรูปลักษณะเดียวกันที่แพร่หลายไปทั่วทางยุโรปตอนเหนือ

ตัวอย่าง... วิหารรอสคิลด์ (Roskilde - ประเทศเดนมาร์ก)

อนุสรณ์สถานศิลปะโรมันและโรมานเนสก์แห่งเมือง

อารลส์ (ประเทศฝรั่งเศส) เดอโลส (Delos - ประเทศกรีซ)

อุทยานนครประวัติศาสตร์ทรานคา (ประเทศโปแลนด์) เมอดินาแห่งเฟซ (Fez - ประเทศโมร็อกโก)

ศูนย์ประวัติศาสตร์วอร์ซอ (Warsaw - ประเทศโปแลนด์) ศูนย์ประวัติศาสตร์คอร์ดอบา

(Cordoba - ประเทศสเปน) และอุทยานเมืองไฮรานฮอย (Hoi - ประเทศเวียดนาม)

คุณรู้หรือไม่
เมืองบูทรินท์ (Butrint) ประเทศแอลเบเนีย ตกอยู่ในความปกครองของกรีกโรมัน ไบแซนทีน (Byzantine) และ เวนเทียน (Venetian) ก่อนที่จะถูกละทิ้งในยุคคลางของยุโรป

3. หรือมีหลักฐานพิสูจน์ว่ามีความเป็นหนึ่ง หรือมีคุณลักษณะเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งยังปฏิบัติกันอยู่หรือสาบสูญไปแล้ว

อลิดควลา แห่งเบนีฮัมมิด

- Al Qal'a of Beni Hammad

สภาพปรักหักพังของเมืองหลวงแห่งแรกของเจ้านครฮัมมิดิด (Hammadid) ตั้งอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เป็นภูเขาซึ่งมีความงดงามเป็นพิเศษ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1550 และถูกทิ้งร้างใน พ.ศ. 1695 ทำให้เราได้เห็นภาพลักษณะป้อมปราการที่แท้จริงของเมืองมุสลิม สุนะร่ารวมทั้งห้องสวดซึ่งมีลานสวด 13 แห่งและแนวกำแพง 8 แนว เป็นสุนะร่าที่ใหญ่โตที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศแอลจีเรีย

ตัวอย่าง... บูทรินท์ (Butrint - ประเทศแอลเบเนีย) ทิปาซา (Tipasa - ประเทศแอลจีเรีย) อัสซัสซีดีมาเตอร่า (I Sassi di Matera - ประเทศอิตาลี) ทีวี (Tyr - ประเทศเลบานอน) เมืองไฮรานเดอเซนเน่ (Djenne - ประเทศมาลี) หนุเบกาทฐูมาณฑุ (Kathmandu - ประเทศเนปาล) และแหล่งโบราณคดีที่ช่าวิน (Chavin - ประเทศเปรู)...

4. หรือเป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของลักษณะทางสถาปัตยกรรมหรือ ภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงถึงเหตุการณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในยุค หนึ่งหรือหลายยุคของมนุษยชาติ

**นครสุเหร่าโบราณแห่งแบเจอร์ฮัท
- The mosque-city of Bagerhat (ประเทศบังกลาเทศ)**

ตั้งอยู่ในใจกลางของย่านเมืองแบเจอร์ฮัท ณ จุดที่แม่น้ำคงคาและแม่น้ำพรหมบุตร ไหลมารวมกัน เมืองโบราณนี้สร้างขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 15 โดยนางทงซาวเตอร์ก ชื่อ อุลุขัน ข่าน เจฮัน (Ulugh Khan Jahan) เป็นอาคารซับซ้อน เป็นสิ่งปลูกสร้าง ที่แสดงถึงเทคนิคล้ำสมัย เป็นที่ตั้งของสุเหร่าและอนุสรณ์สถานโบราณจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่สร้างขึ้นด้วยอิฐ

คุณรู้หรือไม่ว่า
พระเจ้าจันซี
เป็นจักรพรรดิ
พระองค์แรก
ของจีนที่ได้รับ
การฝังพระศพ
ท่ามกลาง
กองทหารดินเผา

ตัวอย่าง... สุเหร่าเมืองโบราณแห่งแบเจอร์ฮัท (Bagerhat - ประเทศบังกลาเทศ) นครประวัติศาสตร์ซูดอร์ (Sucre - ประเทศโบลิเวีย) วัดและสุสานพงจื้อและปราสาท ประจำตระกูลงูใน กูฟู (Qufu - ประเทศจีน) เกือกแก้ววินงาเลส (Vinalles - ประเทศคิวบา) โบสถ์ซิสเตอร์เซียน (Cistercian) แห่งฟอนเทนเน (Fontenay - ประเทศฝรั่งเศส) นครแฮนเซอิกของลิเบ็ค (Hanseatic of Lübeck - ประเทศเยอรมนี) ศาลเจ้า จองเมียงว (Jongmyo - สาธารณรัฐเกาหลี) เมืองโบราณอะเลปโป (Aleppo - สาธารณรัฐอหรับซีเรีย) และเมืองอุกทานประวัติศาสตร์ โดโลเนียเดลซาคราเมนโต (Colonia del Sacramento - ประเทศอุรุกวัย)...

5. หรือเป็นตัวอย่างของที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่มีลักษณะโดดเด่น ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง (หรือหลายวัฒนธรรม) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสถานที่แห่งนั้นได้รับความเสียหายจากผลกระทบของความเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจจะทำให้อาคารกลับคืนได้ดั้งเดิม

ศูนย์ประวัติศาสตร์ซานตาครูซเดอมพอกซ์

- The Historic Centre of Santa Cruz de Mompox (ประเทศโคลัมเบีย)

สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2083 บนฝั่งแม่น้ำแม็กดาลีนา (Magdalena) เมืองมอมพอกซ์ ศูนย์ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมครอบครองอาณานิคมของสเปนทางตอนเหนือของอเมริกาใต้ ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 16 -19 เมื่อได้รับการพัฒนาคู่ขนานกับแม่น้ำ โดยมีถนนสายหลักทำหน้าที่เหมือนเพื่อนั่งปลุกสร้างส่วนใหญ่ยังคงสงวนไว้ใช้งานได้ในเมืองในครั้งแรกเริ่มจนถึงปัจจุบันนี้ ทำให้มองเห็นสภาพลักษณะเฉพาะของเมืองอาณานิคมของอาณานิกรสเปน

ตัวอย่าง... คัสบาห์ (kasbah) แห่งแอลเจียร์ (ประเทศแอลจีเรีย) สำนักงานคณะบาทหลวงนิกายเยซูอิต (Jesuit) แห่งชิวิวโกส (Chiquitos - ประเทศโบลิเวีย) ศูนย์ประวัติศาสตร์ซานตาครูซเดอมพอกซ์ (Santa Cruz de Mompox - ประเทศโคลัมเบีย) โบราณสถานชาวมาลาแอง-ป้อมโบราณ (ประเทศคิวบา) โบราณสถานอัสลามิโดโร (ประเทศฮังการี) อาคารโบราณอะแซนตี (Ashanti - ประเทศกานา) ฮอลโลโค (Hollokö - ประเทศฮังการี) และศูนย์ประวัติศาสตร์ซิกิสซอรา (Sighisoara - ประเทศโรมาเนีย)

6. หรือมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือประเพณีที่ยังปฏิบัติกันอยู่ หรือเกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ หรือเกี่ยวข้องกับศิลปะและวรรณกรรม

อุทยานแห่งชาติกาคาดู

- Kakadu National Park (ประเทศออสเตรเลีย)

แหล่งมรดกแห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยติดต่อกันมานานกว่า 40,000 ปี ภาพวาดในถ้ำ นินสลิค และแหล่งโบราณคดีได้บันทึกวิถีและวิถีชีวิตของผู้ที่อาศัยในถิ่นนั้น ตั้งแต่กลุ่มพรานป่าในยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงคนพื้นเมืองกึ่งอยู่อาศัยที่นั่นจนถึงทุกวันนี้

ตัวอย่าง... อุทยานแห่งชาติกาคาดู (Kakadu - ประเทศออสเตรเลีย) เซ็ด-สนมซด์-อินบัพฟาโลจัมพ์ (Head-Smashed-in Buffalo Jump - ประเทศแคนาดา) เกา-โกเร (Gorée - ประเทศเซเนกัล) เกา-ร็อบเบน (Robben - ประเทศแอฟริกาใต้) และหออัสรากพ (ประเทศสหรัฐอเมริกา)

มรดกทางธรรมชาติ

ในบัญชีมรดกโลก มีแหล่งมรดก 144 แหล่งได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็น “แหล่งมรดกทางธรรมชาติ” แหล่งมรดกทางธรรมชาติแต่ละแห่งจะต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ในข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้:

1. เป็นตัวอย่างโดดเด่นที่แสดงถึงยุคสำคัญของประวัติศาสตร์ความเป็นมาของโลก

แหล่งซากดึกดำบรรพ์เบอร์เกสเชล
- The fossil-bearing site of Burgess Shale (อุทยานภูเขานินในแคนาดา)

อุทยานแห่งชาติบานฟ์ (Banff) แจสเปอร์ (Jasper) คูทิน (Kootenay) และโยโฮ (Yoho) ที่เชื่อมต่อกับอุทยานประจำมลรัฐอีก 3 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ที่มีนิมิตจำนวน 23,000 ตารางกิโลเมตร ดาระดาษไปด้วงงยอดเขา ภูเขาหิมะ น้ำตก หุบเขา ฯลฯ อาณาบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของแหล่งมรดกเบอร์เกสเชล (Burgess Shale) ซึ่งประกอบไปด้วยซากฟอสซิลที่เก่าแก่ที่สุดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการเข้าใจประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชีวิตบนผิวโลก

คุณรู้หรือไม่ว่า
ทะเลสาบไบกาล (Baikal) ในแถบไซบีเรีย เป็นทะเลสาบที่เก่าแก่ที่สุด (มีอายุ 25 ล้านปี) และลึกที่สุดในโลก (1,700 เมตร)

ตัวอย่าง... แนวปะการังหินงอกหินยสีเกรทแบร์ริเออร์รีฟ (The Great Barrier Reef - ประเทศออสเตรเลีย) อุทยานภูเขานินแคนาดาเด็งชอนและอุทยานมิกัวชา (Miguasha - ประเทศแคนาดา) หมู่เกาะกาลาปากอส (Galapagos - ประเทศเอกวาดอร์) แหล่งซากดึกดำบรรพ์เมสเซลพิทฟอสซิล (Messel Pit Fossil site - ประเทศเยอรมนี) ไอโซลอีโอลี (Isle Eolie)/หมู่เกาะอีโอลีเจง (ประเทศอิตาลี) ซางต์ซีโฮโดสต์ (ประเทศสวีเดน) และอุทยานเงลโลสโตน (Yellowstone - ประเทศสหรัฐอเมริกา)

2. เป็นตัวอย่างโดดเด่นที่แสดงถึงกระบวนการต่อเนื่องที่สำคัญของ
วิวัฒนาการและพัฒนาการทางระบบนิเวศวิทยา

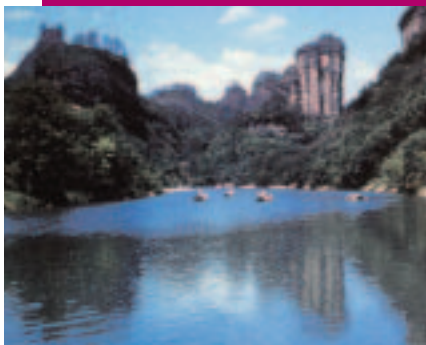

อุทยานป่าธรรมชาติ (Mount Kenya)

ภูเขาเคนยา (สูง 5,199 เมตร) เป็นภูเขาที่มีความสูงเป็นลำดับที่สองในทวีปแอฟริกา ทุกวันนี้ภูเขาไฟเก่าแก่ที่มอดดับแล้วแห่งนี้เป็นแหล่งที่ตั้งของภูมิภาคที่มีความหลากหลายแปลกตา รวมทั้งภูเขาน้ำแข็งและป่าที่มีลักษณะพิเศษ พืชสายพันธุ์แอฟริกาที่เติบโตบนภูเขาสูงเป็นตัวอย่างของงานเด่นชัดทางวิวัฒนาการและการปรับตัวนับพันปีทางนิเวศน์ของพืชสายพันธุ์เหล่านี้

ตัวอย่าง... ลอสกลาเซียเรส (Los Glaciares - ประเทศอาร์เจนตินา) เขตสงวนภักษาจารย์ (Guanacaste - ประเทศคอสตาริกา) อุทยานแห่งชาติคาซังแรนกา (Kaziranga - ประเทศอินเดีย) อุทยานแห่งชาติภูเขาเคนยา (Kenya - ประเทศเคนยา) อุทยานดินทาบาลูว (Kinabalu - ประเทศมาเลเซีย) อุทยานแห่งชาติแบงคอร์ดักแกง (Banc d' Arquin - ประเทศมอริเตเนีย) และดักส์ก็อดจัน (ประเทศสโลวีเนีย)

3. ประกอบด้วยแหล่งของสภาพทางธรรมชาติที่มีความเป็นเลิศหรือเป็นพื้นที่ที่มีความงดงามเป็นพิเศษ

ภูเขาอูยี่

- Mount Wuyi (ประเทศจีน)

ภูเขาอูยี่ เป็นพื้นที่ที่มีความสวยงามอย่างน่าทึ่ง ซึ่งได้รับการคุ้มครองมานานกว่า 12 ศตวรรษ ประกอบด้วยแหล่งโบราณคดีที่มีลักษณะเฉพาะ และมีวัดจำนวนมาก รวมทั้งศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับกรก่อตั้งลัทธิจ้อจื่อใหม่ ภูเขาอูยี่เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นในการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน และเป็นแหล่งพักพิงของสัตว์สายพันธุ์ดั้งเดิมเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่หายากของจีน

ตัวอย่าง... อุทยานแห่งชาติอิควาดู (Iguacu - ประเทศบราซิล) อุทยานประวัติศาสตร์ฮวงหลง (Huanglong) และภูเขาอูยี่ (Wuyi - ประเทศจีน) อุทยานแห่งชาติกาแรมบา (Garamba - สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก) อุทยานแห่งชาติซันดาร์บันส์ (Sundarbans - ประเทศอินเดีย) อุทยานแห่งชาติสิ๊กการมาตา (Sagarmatha - ประเทศเนปาล) สันดอนสามเหลี่ยมดานูบ (Danube Delta - ประเทศโรมาเนีย) และอุทยานแห่งชาติคิลิมานจาโร (Kilimanjaro - สหพันธรัฐแทนซาเนีย)

4. เป็นแหล่งของถิ่นที่อยู่อาศัยทางธรรมชาติที่สำคัญและโดดเด่นที่สุด
เพื่อการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

**หมู่เกาะซิบ-แอนตาร์กติกน้อย
(Sub-Antarctic Islands) แห่งนิวซีแลนด์**

แหล่งมรดกโลกประกอบด้วยกลุ่มเกาะ 5 หมู่เกาะ ตั้งอยู่ในทะเลใต้
เนื่องจากหมู่เกาะเหล่านี้ตั้งอยู่ ณ จุดเชื่อมต่อระหว่างกระแสน้ำ
แอนตาร์กติกกับกระแสน้ำกึ่งโซนร้อน จึงมีความอุดมสมบูรณ์ด้าน
ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นพิเศษ เป็นแหล่งรวมของแพลงตอน
นกทะเลนางเงือกและที่ทำรังของนกเพนกวินเป็นจำนวนมาก

ตัวอย่าง... เขตสงวนรักษาทางธรรมชาติเซบาร์นา (Srebarna - ประเทศบัลแกเรีย)
เขตสงวนพันธุสัตว์ป่าโอคาปี (Okapi - สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก) อุทยานแห่งชาติ
นันทกาเทวี (ประเทศอินเดีย) แหล่งสงวนปลาวาฬ เอลวีซีโดโน (El Vizcaino - ประเทศ
เม็กซิโก) เขตสงวนรักษาอาราเบียอันโอรินักซ์ (Arabian Oryx - ประเทศโอมาน) และ
อุทยานแห่งชาตินีโอดโกล-โคบา (Niokolo - Koba - ประเทศเซเนกัล)...

คุณรู้หรือไม่

อุทยานธรรมชาติ
วู้ดบัฟฟาโล
(Wood Buffalo)
ในประเทศแคนาดา
เป็นแหล่งอาศัยของ
ฝูงควายป่าอเมริกัน
ฝูงใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง

แหล่งมรดกบางแหล่ง เป็นทั้งแหล่งมรดกโลกและพื้นที่สงวนชีวมณฑลในเวลาเดียวกัน
ภายในระยะเวลาไม่ถึง 20 ปี (ดูใน "เรื่องน่ารู้"... พื้นที่สงวนชีวมณฑล) เช่น อะมิสเน็ดด์
(ประเทศคอซอวอและปนาหมา) มีคุณค่าในแง่ของพันธุพืชและสัตว์ต่างๆ รวมทั้ง
เป็นแบบอย่างของระบบการจัดการและพัฒนาการของคนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการ
สงวนรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

แหล่งมรดกร่วม

มันไม่ใช่เรื่องง่ายเสมอไปที่จะกำหนดข้อแตกต่างระหว่างแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ แหล่งมรดกบางแห่งมีคุณสมบัติที่เข้าเกณฑ์ของแหล่งมรดกทั้งสองประเภท และได้มีการลงทะเบียนแหล่งมรดกเหล่านี้ 23 แห่งให้เป็น “แหล่งมรดกร่วม”

หน้าผาบันไดงูการแห่งโดกอน

- The Bandiagara Cliffs in the land of the Dogons (ประเทศมาลี)

หน้าผาแห่งที่ป้องกันโครงสร้างทางด้านสถาปัตยกรรมที่มีความสวยงามเป็นช่องว่างอันได้แก่ บ้านเรือน ร้านค้าแกเลอ เก้าอี้บูชา เขตสงวนรักษา ฯลฯ และเป็นจิตวิญญาณของวัฒนธรรมแก่แกโดกอน มานานนับหลายศตวรรษ นอกจากนี้ลักษณะทางภูมิศาสตร์และทัศนียภาพของที่ราบสูงบันไดงูการทำให้สถานที่แห่งนี้ กลายเป็นแหล่งมรดกที่น่าประทับใจมากที่สุดในแอฟริกาตะวันตก

แหล่งสงวนรักษา

ทางประวัติศาสตร์มาดุกูพิคดู

- Machu Picchu (ประเทศเปรู)

ตั้งตระหง่านอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นภูเขา ณ ระดับความสูง 2,430 เมตร ในสภาพที่งดงามและสูงชันเป็นช่องว่างจึงทำมลภาวะป่าเขาเขตร้อน มาดุกูพิคดู

อาจเป็นสิ่งปลูกสร้างในเขตเมืองที่น่าพิศวงที่สุดของอาณาจักรอินคา ที่ดูราวกับว่าถูกสลักเสลามาจากธรรมชาติ ไนน์เอ็นจินนิทส์ลาดชัน ไม่รู้ว่า: เป็นกำแพงหินที่สร้างขึ้น พื้นที่หินบด และพื้นหินลาดขนาดใหญ่มหึมา

มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม

สตรีชาวนิวซีแลนด์

บ่อยครั้งที่มรดกทางวัฒนธรรมเป็นผลผลิตของอารยธรรมที่รุ่งเรือง และหากอารยธรรมนั้นๆ ได้รับการจดบันทึกไว้ ก็จะเป็นอารยธรรมที่แข็งแกร่งและประเทศนั้นก็จะเป็นเรื่องอำนาจ แต่สำหรับผู้คนส่วนใหญ่ ความเป็นเอกลักษณ์สื่อถึงสิ่งอื่น นอกเหนือจากตัวเมือง และพระราชวัง โดยเป็นสิ่งที่ยิ่งการยูเนสโกให้คำจำกัดความว่า “มรดกที่เป็นนามธรรม” มรดกที่เป็นนามธรรมประกอบด้วยวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และค่านิยมของชุมชนที่ได้รับการแสดงออกด้วยคำพูด หรือทำทางจนสืบทอดกันมาเป็นประเพณี ซึ่งรวมทั้งภาษา นิทาน เรื่องราว ดนตรี การร่ายรำ ศิลปะการป้องกันตัว การเฉลิมฉลอง การแพทย์และเภสัชแผนโบราณ ศิลปะในการปรุงอาหาร รวมทั้งงานช่างและทักษะเฉพาะด้าน เช่น การประดิษฐ์เครื่องมือและการสร้างบ้าน

คุณรู้หรือไม่ว่า
อุตสาหกรรมเหล็ก
ที่ประกอบการ
ในประเทศไนจีเรีย
เกือบ 3,000 ปีที่แล้ว
และในประเทศ
ไนเจอร์เกือบ
5,000 ปีที่แล้ว
เป็นแหล่งนวัตกรรม
เชิงช่างที่น่าสนใจ

ช่างคนหนึ่งที่กำลังอานขนาดตบหน้าดินทราย ดินแดนแห่งโดคอน ประเทศมาลี

ในแอฟริกา เมื่อช่างชราผู้หนึ่งเฝ้าชีวิตตลิ่ง
 นื่องลมุดก็เห็นแหล่งรวมภูมิความรู้ในตรีบุคดลิ่งนั้น
 จะถูกเผาเป็นจุลไปดั่งงในดรากรเด็กวกัน...'
 อามาตู แฮมปาเต้ม (Amadou Hampaté Bâ)

งานฉลองในประเทศกินี
 ซึ่งรุ่งงวกรในยุคกลาง
 ถูกเล้าพทนด้ว้กดนตรี

พวทนพร:ภิกษุสงฆ์
 ประเทศสาธาณรัฐ
 ประชาธิปไตยประชาชนหลวง

อันที่จริงแล้ว สมบัติทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมเหล่านี้กำลังตกอยู่ในสภาพอันตรายมากกว่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและแหล่งมรดกทางธรรมชาติ ชนชาวพื้นเมืองที่เป็นเจ้าของศิลปะและภูมิความรู้เหล่านี้เป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งถูกคุกคามอย่างโหดร้ายจากความเจริญของโลกสมัยใหม่ ตัวอย่างเช่น ความรู้ในเรื่องสมุนไพรของชาวอินเดียนแดงยาโนมามิ (Yanomami) จะหลงเหลืออะไร ถ้าดินแดนทั้งหมดของพวกเขาถูกรักษาโดยนักขุดทองต้นไม้ถูกโค่นล้ม ชนพื้นเมืองต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับหมอสอนศาสนาหรือพวกพ่อค้า

จึงจำต้องมีปฏิบัติการฉุกเฉิน เพื่อหลีกเลี่ยงสภาพคุกคามรุนแรงที่ทำให้วัฒนธรรมของผู้คนมีมาตรฐานเป็นรูปแบบสากลแบบเดียวกันหมด ในวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ที่ประชุมสมัยสามัญขององค์การยูเนสโกเห็นชอบข้อเสนอแนะเพื่อคุ้มครองวัฒนธรรมและประเพณีพื้นเมือง และในวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 องค์การยูเนสโกได้จัดพิมพ์รายชื่อของผลงานชิ้นเอกจำนวน 19 ชิ้นเกี่ยวกับตำนานเรื่องเล่าขานและวัฒนธรรมทางนามธรรมไว้เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องได้รับการสงวนรักษาไว้สำหรับมนุษยชาติ

นักเร่บ้ชวโดกอน
 ประเทศมกัล

คุณรู้หรือไม่ว่า

ชาวกาโรฟูนา
(Garifunas)
นับเลขเป็นภาษา
ฝรั่งเศส

ตัวอย่างหนึ่งในบรรดามรดกที่เป็นนามธรรมของชนเผ่ากาโรฟูนา คือ ภาษา การรำ และดนตรี การอ่านเรื่องราวความเป็นมาของชนเผ่านี้ ก็เหมือนกับการอ่านประวัติศาสตร์โลกตะวันตกฉบับย่อ ชาวกาโรฟูนา สืบเชื้อสายมาจากชาวอินเดียแดงเผ่าอาราวัก (Arawak) ซึ่งถูกชาวสเปน ทำลายล้างจนเกือบหมดสิ้น และจากทาสชาวแอฟริกาที่ชาวอังกฤษนำตัว มาจากเกาะเซนต์วินเซนต์ (Saint-Vincent) เมื่อปลายศตวรรษที่ 18 ชาวกาโรฟูนาถูกขับไล่ออกจากที่เดิมไปตั้งหลักแหล่งอยู่ตามแนวฝั่ง แอตแลนติกในเบลิซ ฮอนดูรัส และกัวเตมาลา ภาษากาโรฟูนาเป็นภาษา ที่ผสมผสานกันถึง 3-4 ภาษาระหว่างภาษาแอฟริกา ภาษาอเมริกัน อินเดีย และภาษายุโรป อย่างน่าประหลาดใจ ดนตรีของชนเหล่านี้ มีลักษณะเฉพาะ คือ บรรเลงด้วยกลอง มารากา (เครื่องดนตรีประเภท ตีกระทบ ใช้เขย่าให้เกิดเสียง ทำจากผลไม้แห้งประเภทบวบ ซึ่งมี เมล็ดเล็กๆ ภายใน) กีตาร์และกระดองเต่า ระบายหน้ากากเป็นระบายที่ สวยงามที่สุดชุดหนึ่งในโลกและแสดงถึงประเพณีที่ต่อต้านต่อระบบทาส วัฒนธรรมย่อยนี้ (เป็นของคนจำนวนเพียง 12,000 คน) และถูกคุกคาม อย่างน่าสลดใจ เนื่องจากการอพยพย้ายถิ่นและการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ ภาษาของเขาจึงไม่ได้รับการสอนสืบทอดต่อกันมา การตระหนักในเกียรติภูมิ แห่งวัฒนธรรมกาโรฟูนาของประชาคมโลกเท่านั้นที่เป็นการช่วยให้ประเทศ ที่สนใจร่วมกันส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมนี้

บ่อยครั้งที่ดนตรีเก่าแก่มักไม่ได้รับการบันทึกไว้ เพลงเหล่านี้จึงสูญหายไปได้โดยง่ายหากไม่ได้รับการบรรเลงสืบต่อกันมา ดังนั้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2541 องค์กรยูเนสโกได้บันทึกดนตรีการิฟูนาด้วยเนื้อหาในแบบฉบับของชาวการิฟูนาเองและนำเสนอเป็นส่วนหนึ่งของชุดเพลงซีดี

ประเพณีการเล่าเรื่องด้วยวาจาเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญมาก และการทิ้งช่วงในการสืบทอดเรื่องเล่าอาจมีผลให้ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาหลายศตวรรษหายสาบสูญไป เกือบทั้งหมดของการสืบทอดตำนาน ธรรมเนียมปฏิบัติ การแต่งกาย การละเล่น และคติพจน์จากชนรุ่นหนึ่งไปสู่ชนอีกรุ่นหนึ่ง อาศัยการบอกเล่าต่อๆ กันมา ในทำนองเดียวกัน การเฉลิมฉลอง พิธีกรรม ความเชื่อ การปรุงอาหาร และการรักษาโรคด้วยพืชสมุนไพรซึ่งมักเป็นความสามารถเฉพาะตัวของแพทย์แผนโบราณแต่ละคน ก็มีสถานะที่คล้ายคลึงกัน แม้ว่าวาจาจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความอยู่รอดของประเพณีเหล่านี้ แต่วิธีการนี้ก็เปราะบาง...

เราจะสงวนรักษามรดกที่เป็นนามธรรมได้อย่างไร

ในทางปฏิบัติ ปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย การศึกษาลักษณะมรดกทางวัฒนธรรม การบันทึกไว้ในเทปบันทึกเสียงหรือฟิล์ม และการช่วยเหลือในการถ่ายทอดมรดกดังกล่าวให้แก่เยาวชนรุ่นต่อไป เช่น การสร้างโรงเรียน เป็นต้น

นอกจากนี้ จะต้องมีกรรมกรคนใหม่คนหนุ่มสาวซึ่งมักไม่ค่อยเลื่อมใสในขนบประเพณีทางวัฒนธรรมของตน องค์การยูเนสโกได้ตระหนักถึงเรื่องดังกล่าว จึงได้ริเริ่มโครงการส่งเสริมคุณค่าของมรดกโครงการหนึ่งชื่อว่า “มรดกที่เป็นทรัพยากรบุคคล” “มรดก” เหล่านี้ คือ บุคคลที่ทรงความสามารถสูงส่งในการสร้างงานวัฒนธรรมที่มีรูปลักษณะเฉพาะ แต่ละประเทศได้สรรหารูปแบบความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่บุคคลสำคัญเหล่านี้ อย่างเช่น ในประเทศฝรั่งเศส กระทรวงวัฒนธรรมได้ยกย่องบุคคล 50 คนให้ดำรงตำแหน่งนายช่างศิลปะยอดเยี่ยม (Maitre d'art) ซึ่งเป็นการยกย่องเกียรติคุณแก่นายช่างศิลปะที่มีทักษะพิเศษและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่ทรงเกียรติ แต่ก็เป็นการผูกพันให้ถ่ายทอดภูมิความรู้ไปยังอนุชนรุ่นต่อไป นายช่างศิลปะที่ได้รับการยกย่องเหล่านี้ รวมถึง ช่างแกะกระดองเต่า ช่างปั้นถ้วยชาม ช่างเหล็กซึ่งใช้เทคนิคดามาซีน (damascene technique) ในการทำให้เกิดลวดลายในชิ้นงาน ช่างทำหน้ากาก ช่างเดินลายดิน ช่างฝังฟาง เป็นต้น

มรดกโลกที่อยู่ในภาวะวิกฤต

ถ้าสภาวะการคุกคามต่อแหล่งมรดกมีความรุนแรง คณะกรรมการมรดกโลกอาจจัดแหล่งมรดกนั้นไว้ในทะเบียน “บัญชีรายชื่อมรดกโลกที่อยู่ในภาวะวิกฤต” ปัจจุบันมีแหล่งมรดก 31 แหล่งอยู่ในบัญชีรายชื่อดังกล่าว ตัวอย่าง เช่น เมืองเก่าและกำแพงเมืองเก่าเยรูซาเลม ซึ่งไม่มีข้อตกลงทางการเมืองเกี่ยวกับสภาพของตัวเมืองที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเขตเมืองอย่างรวดเร็วและขาดการซ่อมบำรุง ทิมบักตู (Timbuktu - ประเทศมาลี) ถูกคุกคามจากทรายในทะเลทรายที่เคลื่อนตัวเข้ามา ป้อมและอุทยานชาลามาร์ (Shalamar) ในลาโฮ (Lahore - ประเทศปากีสถาน) ที่ประสบความเสียหายอย่างหนัก หรือ เขตโบราณคดีชานชาน (Chan Chan - ประเทศเปรู) เมืองใหญ่ที่สุดของทวีปอเมริกาในยุคก่อนหน้าการเดินทางสำรวจของโคลัมบัส ฐานรากสิ่งปลูกสร้างในเมืองนั้นอยู่ในสภาพสึกกร่อน

เมืองคริสต์สถานโบราณอาบูมีนา (Abu Mena) ในประเทศอียิปต์ เป็นตัวอย่างของมรดกที่ถูกจัดลำดับไว้ให้เป็นมรดกในภาวะวิกฤต เมื่อ พ.ศ. 2544 เนื่องจากถูกกัดกร่อนอย่างรุนแรงจากน้ำและเกลือ โครงการพัฒนาเกษตรกรรมในบริเวณข้างเคียงได้ทำให้ระดับน้ำใต้ดินสูงขึ้น ยังผลให้ออนุสรณ์สถานแห่งนี้ประสบกับการคุกคามใกล้พังทลาย

อุทยานในลาโฮ

คุณรู้หรือไม่ว่า

ทิมบักตูเป็นเมืองหลวงแห่งภูมิปัญญาและจิตวิญญาณแห่งยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 15 และ 16

อาบูมีนา

แต่สภาพที่คุกคามต่อแหล่งมรดกอาจมีหลายประการ: ไม่ว่าจะเป็นการที่คนใช้ไฟและ การวางจุดตรวจ วัสดุที่ใช้ก่อสร้างมีความเปราะบาง แหล่งมรดกได้รับผลกระทบทางการทหาร การบุกรุกเข้ามาล่าสัตว์ การบุกรุกเข้ามาใช้แหล่งมรดกเป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์อย่างผิดกฎหมาย การสร้างเขื่อน การรื้อถอนของทะเลทราย การหลั่งไหลของผู้ลี้ภัย ฯลฯ

คณะกรรมการมรดกโลกจะเข้ามาแทรกแซงในรูปแบบต่างๆ กัน ตัวอย่างเช่น เมื่อหลายปีก่อน มีโครงการเรียกร้องให้เบียกกระแสน้ำในแม่น้ำราบตี (Rapti) ประเทศเนปาล เนื่องจากมีแรดเขาเดียวจำนวน 400 ตัวอาศัยอยู่ใน

นครวัด ประเทศกัมพูชา
อุทยานหลวงเขตนันท์
อุทยานแห่งชาติ: ซอน

อุทยานหลวงเขตนันท์ (Chitwan) ริมฝั่งแม่น้ำสาขานี้ การลดระดับแม่น้ำราบตี อาจหมายถึงการทำให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าเหล่านี้ และไม้พันธุ์พื้นเมืองที่มีค่าและหายาก ซึ่งจะทำให้ความน่าสนใจของป่าลดลงไป คณะกรรมการมรดกโลกซึ่งมีสถานภาพสากลเป็นคณะกรรมการระหว่างประเทศตามกฎหมาย ได้ติดต่อกับธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย และรัฐบาลเนปาล เพื่อแจ้งให้ทราบถึงปัญหาที่ทางคณะกรรมการหัวหน้าโครงการแทรกแซงนี้มีประสิทธิภาพและโครงการดังกล่าวได้รับการยกเลิก

อุทยานหลวงเขตนันท์

ในลำดับสุดท้าย ถ้าสภาพอันตรายที่คุกคามต่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมหรือธรรมชาตินั้นรุนแรงมากเป็นพิเศษ คณะกรรมการมรดกโลกอาจรณรงค์ให้ส่งทีมช่วยเหลือนานาชาติ แต่ต้องเป็นการขอความช่วยเหลือระดับมโหฬาร และระดับความช่วยเหลือที่ให้แก่แหล่งมรดกแต่ละแห่งก็จะไม่เท่ากันด้วย

ตัวอย่างเช่น ในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1960 ประเทศสมาชิกของ ยูเนสโกทั้งหมดได้ให้เงินสนับสนุนจำนวน 80 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อรื้อถอนและย้ายวิหารอาบูซิมเบล (ประเทศอียิปต์) ซึ่งถูก คุกคามจากการก่อสร้างเขื่อนอัสวาน (Aswan) ความสำเร็จ ในครั้งนั้นก่อให้เกิดภารกิจการช่วยเหลือนานาชาติตามมาอีก 26 โครงการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) เป็นต้นมา โครงการแรกดำเนินการในเมืองเวนิส (ประเทศอิตาลี) ซึ่ง อนุสรณ์สถานและภาพจิตรกรรมได้รับความเสียหาย อย่างหนักจากอุทกภัยในปี พ.ศ. 2508 (ค.ศ. 1965) อิฐกำแพง เมืองมันโจดาโร (Moenjodaro - ประเทศ ปากีสถาน) ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อ 4,500 ปีที่แล้วกร่อน และหลุดออกมา เนื่องจากสภาพน้ำเค็มและแม่น้ำสินธุ ไหลบ่าจนท่วมทัน อนุสรณ์สถานแห่งนี้ได้รับการรณรงค์ คัดค้านและระดับนานาชาติ (รวมทั้งการเปลี่ยน กระแสน้ำของแม่น้ำนี้ การสูบน้ำออก การบูรณะและ การปลูกพืชที่ทนต่อสภาพเกลือ) โบราณสถานการูมาณู (ประเทศเนปาล) ซึ่งถูกน้ำฝนตกชุกกัดกร่อนเป็น เวลานาน และการท่องเที่ยว ที่ขาดการดูแลควบคุม (เป็นเป้าประสงค์ประการหนึ่งเช่นเดียวกันของการ รณรงค์เพื่อคัดค้าน และการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ)

มันโจดาโร

การบูรณะภาพผนัง
บนเพดานโบสถ์ซาน
จีโอวานนี อี เปาโล
(San Giovanni e Paolo)
เมืองเวนิส
ประเทศอิตาลี

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเฉพะด้าน

องค์การยูเนสโกได้ร่างอนุสัญญาต่างๆ เพื่อการคุ้มครองเฉพาะด้าน และได้ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ลงนาม อนุสัญญาระดับสุดท้ายเป็นอนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำที่ได้รับการยกเว้นขึ้นในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 และได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมัยสามัญครั้งที่ 31 ขององค์การยูเนสโก ดังนั้น ในปัจจุบันการล่าสมบัติจากเรือที่อัปปางได้ผิวน้ำจึงเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ผู้ที่ขโมยคนโทโบราณจึงต้องระวางตัวให้ดี ขณะนี้เป็นโอกาสอันดีที่สิ่งอัปปางจำนวน 3 ล้านชิ้นตามการประมาณการของผู้เชี่ยวชาญที่ยังไม่ได้ถูกค้นพบปัจจุบันจะได้รับการสงวนรักษาเชิงโบราณคดีแทนที่จะปล่อยให้ผู้ขี้กอกงานศิลป์เพียงหยิบมือเดียวร่ำรวย อนุสัญญาระดับใหม่นี้เสนอแนะให้ปล่อยสภาพแหล่งโบราณสถานใต้ผิวน้ำอยู่ในสภาวะดั้งเดิม การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น กล้องชนิดพิเศษ หุ่นยนต์ และอื่นๆ เพื่อการศึกษาซากอัปปางใต้น้ำโดยตรงที่พื้นมหาสมุทร ทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำสิ่งเหล่านั้นขึ้นจากน้ำ

คุณรู้หรือไม่ว่า

เกาะแมคควารี

(Macquarie)

ใกล้ออสเตรเลีย
เป็นสถานที่แห่งเดียว
ในโลกที่ชั้นเศษหิน
ของเปลือกโลก

6 กิโลเมตร

ใต้พื้นมหาสมุทร

โผล่พ้นตัวขึ้นมา

เหนือน้ำทะเล

อย่างไรก็ตามจิตรกรรมได้นำเปรียบเทียบเหมือนน้ำเพียงหยดเดียวในมหาสมุทร เมื่อเทียบกับการปล้นสะดมผลงานทางศิลปะและสมบัติทางโบราณคดีในแต่ละปี มีศิลปวัตถุนับล้านชิ้นสูญหายไปจากพิพิธภัณฑ์ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ แหล่งขุดค้นทางโบราณคดี และแหล่งมรดกที่ยังไม่ได้รับการสำรวจ ตัวอย่างเช่น ในทวีปเอเชีย มีการใช้วัตถุระเบิดและเลื่อยเพื่อตัดเองงานประติมากรรมแบบนูนต่ำออกไปจากศาสนสถาน

โจรกรรม

จิตรกรรมสีน้ำมันบนแผ่นทองแดงซึ่งแสดงทัศนียภาพของฤดูใบไม้ร่วงโดยฟรานซ์ แฟรนคินที่สองและ โกแวร์ทส์ (Frans Francken II and Govaerts) ด้านหลังอาจเป็นที่ประทับตราของมาควิสแห่งลิวิวส์ ขนาดภาพ 25 x 42 ซม.

จิตรกรรมชิ้นนี้ถูกโจรกรรมจากพิพิธภัณฑ์ในเมืองแองเจอร์ (Angers) ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2540 (หมายเลขอ้างอิง 39269/97 องค์การตำรวจสากล (Interpol) กรุงเทพฯ)

อนุเคราะห์ภาพถ่ายจาก สำนักเลขาธิการองค์การตำรวจสากล (Interpol General Secretariat, ICPO) เลอองส์ ประเทศฝรั่งเศส

องค์การยูเนสโกพยายามที่จะต่อสู้กับการโจรกรรมประเภทนี้ซึ่งขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ ด้วยความช่วยเหลือขององค์การตำรวจสากล (INTERPOL)* โดยให้ความสำคัญกับการนำเข้า ส่งออก และขายศิลปวัตถุเหล่านี้อย่างผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ยูเนสโกยังได้ส่งเสริมการคืนสมบัติทางวัฒนธรรมให้แก่ประเทศต้นกำเนิด ด้วยการบังคับใช้อนุสัญญาซึ่งมีการลงนามกันที่กรุงปารีสใน พ.ศ. 2513 และผนวกเพิ่มเติมใน พ.ศ. 2538 “กฎหมายคุ้มครองมรดกโลก” ได้ผ่านความเห็นชอบในการทำให้ผลงานทางศิลปวัตถุซึ่งมีมูลค่าประมาณมิได้เหล่านี้หมดสิ้นไปจากวงจรตลาดที่ละเล็กที่ละน้อย แม้ว่าการดำเนินการดังกล่าวจะช้ามาก และจะสายเกินไปแล้วก็ตาม

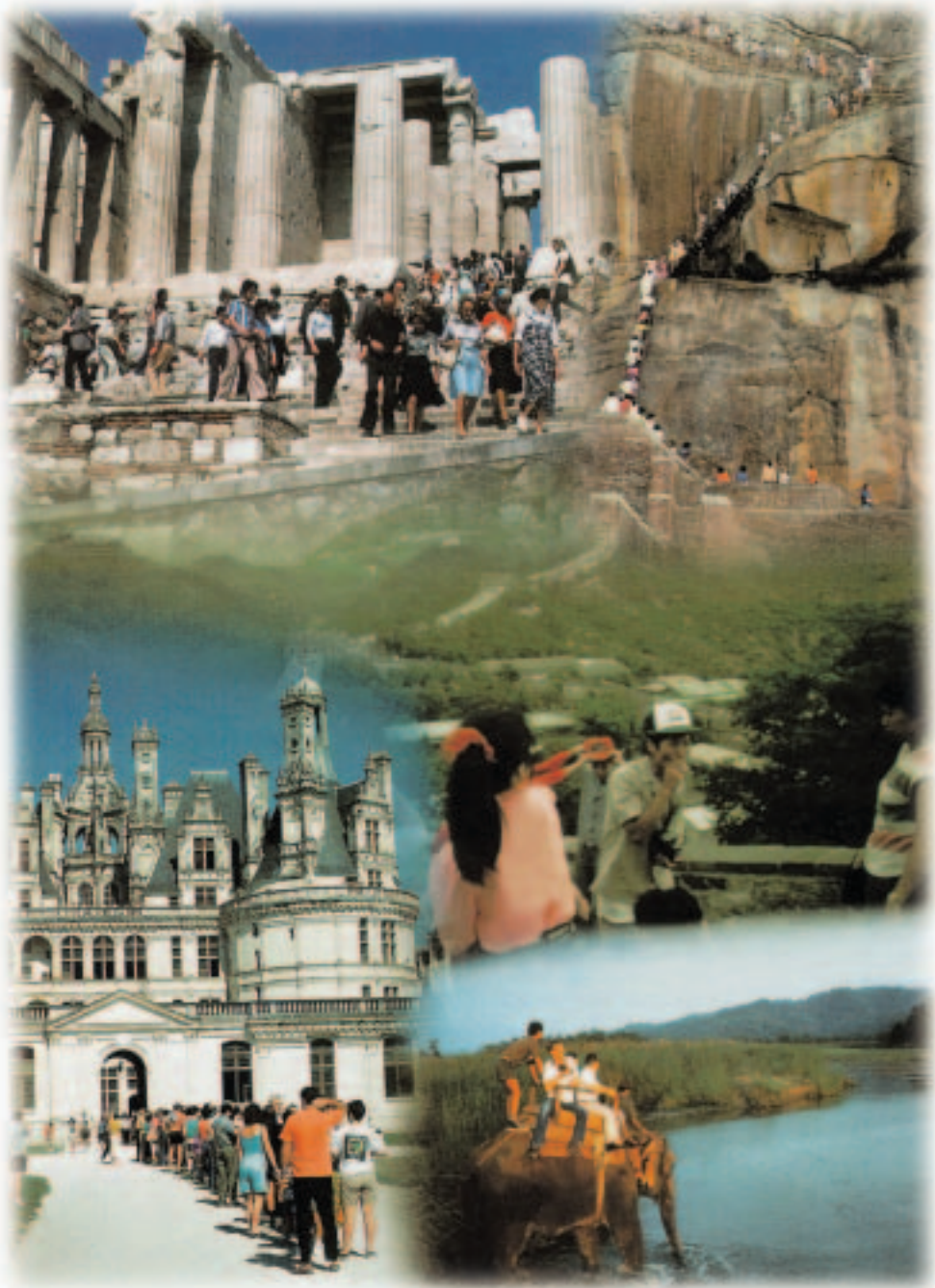
มรดกโลก สันติภาพและการพัฒนา

เมื่อพูดถึงภาษา อีสปได้กล่าวไว้ว่าภาษาเป็นทั้งสิ่งที่ดีที่สุดและเลวร้ายที่สุด เพราะว่ามันสามารถนำผู้คนให้มาอยู่ใกล้ชิดกัน แต่ก็ทำให้ผู้คนแตกแยกกันได้ด้วย อาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวมีภาวะในทำนองเดียวกัน กิจกรรมการท่องเที่ยวได้กลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ระดับโลกและกลายเป็นสภาพการณ์ทางสังคม ข้อมูลขององค์การท่องเที่ยวแห่งโลก (World Tourism Organization)* ในปี พ.ศ. 2543 แจ้งว่ามีผู้คนจำนวน 699 ล้านคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกประเทศ และนี่เป็นเพียงจุดเริ่มต้น องค์การเดียวกันนี้ได้ประมาณการไว้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.5 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2563

นักท่องเที่ยวเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมุ่งหน้าไปยังแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ได้รับความคุ้มครองจากองค์การยูเนสโก และเป็นที่น่าสังเกตว่า ปฏิบัติการคุ้มครองแหล่งมรดกเพื่อการท่องเที่ยวได้ส่งเสริม “อุตสาหกรรม” ที่มีมูลค่ามากกว่า 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ณ จุดนี้ เราพบว่าตัวเองอยู่ในวงจรที่นักเศรษฐศาสตร์เรียกกันโดยทั่วไปว่า “วัฏจักรที่เอื้อประโยชน์ร่วมกัน” ไม่มีการท่องเที่ยวใดที่ปราศจากแหล่งวัฒนธรรมและธรรมชาติ และไม่มีแหล่งวัฒนธรรมและธรรมชาติใดที่ไม่ได้รับการสงวนรักษาไว้ให้เป็นมรดกของมนุษยชาติ

อย่างไรก็ตามเราคงต้องกล่าวเสริมต่อไปว่า ความเข้าใจระหว่างผู้คนจะไม่เกิดขึ้นถ้าปราศจากการท่องเที่ยว เพราะว่าถ้าความเพิกเฉยต่อการเป็นกรณีของนักท่องเที่ยว และความเกลียดชังและสงครามแล้วไซ้ ในอีกมุมหนึ่งของจิตใจที่ไฟสันติข้อมจะเกิดจากการเยี่ยมชมและชื่นชมศิลปะยอดเยี่ยมของวัฒนธรรมอื่น ดังความหมายของคำขวัญวันท่องเที่ยวโลกในปี พ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) ที่มีใจความหลักว่า “อิสรภาพในการเดินทางของนักท่องเที่ยวทำให้โลกรวมกันเป็นหนึ่งเดียว”

อุทยานแห่งชาติ
โมเน ทิวส์ ปิตองส์

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดแก่ประเทศบ้านเมือง หรือแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเผยแพร่อชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว สร้างงาน นำเงินตราเข้าประเทศ และบางครั้งก็นำไปสู่การสร้างสาธารณูปโภคใหม่ๆ เช่น ถนน การวางสายโทรศัพท์ เป็นต้น ประเทศเล็กๆ บางแห่ง เช่น ประเทศโดมินีกาได้จัดระบบเศรษฐกิจใหม่ที่เกื้อกูลแหล่งท่องเที่ยว ในกรณีนี้คือ อุทยานแห่งชาติโมเน ทิวส์ ปิตองส์ (Morne Trois Pitons)

อาร์ ฟ็อกซ์ (R. Fox) ได้เขียนเปรียบเทียบการท่องเที่ยวแบบมวลชนไว้ว่า “เหมือนไฟที่ให้ประโยชน์ในการปรุงอาหาร หรือให้โทษ... ด้วยการเผาทำลายบ้านเรือนให้ราบเป็นหน้ากลองได้” กล่าวอีกนัยหนึ่ง การท่องเที่ยวก็มีผลกระทบในทางลบได้เช่นกัน ดังเช่น พฤติกรรมที่ขาดวินัยของนักท่องเที่ยวที่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาดไปทั่ว การเข้าไปยังปูชนียสถาน โดยแต่งกายไม่สุภาพ พุดจาตะโกนใส่กันด้วยเสียงอันดัง ก่อนการเข้าชมไม่สนใจศึกษาประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยววนั้นๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นการสร้างความตึงเครียดให้กับเจ้าของถิ่น

สโตนเฮนจ์
(Stonehenge)

การจราจรที่แออัดในถนนสายเดียวที่เชื่อมต่อกัน ก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ลบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น กิซา (Giza - ประเทศอียิปต์) หรือสโตนเฮนจ์ (สหราชอาณาจักร) การที่มีผู้มาเที่ยวชมบ่อยและมากเกินไปก็สร้างความเสียหายให้กับต้นไม้และดินในแหล่งมรดกทางธรรมชาติหลายแห่งได้เช่นกัน แต่ที่เลวร้ายกว่านั้นก็คือ การที่ชาวบ้านจำยอมสละโครงการสร้างโรงเรียนและโรงพยาบาลเพื่อการก่อสร้างสาธารณูปโภคของแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรม สระว่ายน้ำ สนามกอล์ฟ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี จะต้องนับว่าการท่องเที่ยวเป็นทั้งการ
 ค้ำครองแหล่งมรดกโลกและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดย
 เฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่อ่อนแอ แหล่งมรดกโลก
 อาจถือเป็นแบบอย่างของการจัดการและการสงวน
 รักษาที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นแหล่งสร้างงานที่
 หลากหลาย ตัวอย่างเช่น อุทยานธรรมชาติต้องการ
 ยามเพื่อป้องกันการรุกราน การคุ้มครองฝูงสัตว์ เฝ้าระวัง
 ป่าละเมาะ และเพลิงป่า นอกจากนี้ยังต้องมีผู้เชี่ยวชาญ
 ด้านพันธุ์พืชและสัตว์ ผู้จัดการที่มีประสบการณ์ เพื่อ
 ดูแลกองทุนและประชาสัมพันธ์ให้กับคนในท้องถิ่น
 ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

งานในแหล่งมรดกไม่ได้จำกัดไว้เพียง “กิจกรรม
 ภายนอก” การคงไว้และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมต้อง
 อาศัยกองทัพสถาปนิก นักผังเมือง ช่างตัดหิน ผู้ชำนาญ
 การก่อสร้างด้วยดินโคลน ช่างไม้ ช่างจัดสวน ช่าง
 ออกแบบทัศนียภาพ มัคคุเทศก์ ล่าม ฯลฯ รายชื่อช่าง
 ประเภทต่าง ๆ ที่เป็นที่ต้องการยังมีอีกมากมายนับไม่ถ้วน

อุทยานนาร์เดนส์ (Wardens)
 ประเทศเนซเม็งและซิมบับเว

พระสงฆ์กำลังซ่อมแซม
 หนังสือโบราณ
 ในมองโกเลีย

สถานศึกษามรดกแอฟริกันเป็นสถาบันแห่งหนึ่งในบรรดาสถาบัน
 นับร้อยแห่งที่จัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกอบรมการปฏิบัติงานในแหล่งมรดกโลก
 สถานศึกษาแห่งนี้มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองพอร์ต-โนโว (Porto-Novo)
 ในประเทศเบนิน กิจกรรมในสถานศึกษาแห่งนี้น่าสนใจ และได้พิสูจน์ให้
 เห็นว่าสถานศึกษาที่สร้างใหม่นี้ ได้ช่วยฟื้นฟูงานศิลปะและงานช่างเก่าแก่
 ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม เห็นได้จากการที่ยูเนสโกขอให้มีส่วนร่วมในการ
 ฟื้นฟูพระราชวังอะโบบี (Abomey - เมืองหลวงเก่าของประเทศเบนิน)
 และสวนพฤกษศาสตร์แห่งชาติ (แหล่งวนอุทยานศักดิ์สิทธิ์แห่งอาณาจักร
 ฮ็อกโบนู (Hogbonou)

การบูรณะ
 แหล่งพระพุทธรูป
 ในโบโรบูโด
 (Borobudur)
 ประเทศอินโดนีเซีย

การคุ้มครองหรือฟื้นฟูแหล่งมรดกโลก
 เป็นประเด็นที่เร่งด่วนในยุคนี้ และเป็นภารกิจ
 หนึ่งที่ต้องอาศัยยูเนสโกจะต้องดำเนินการ
 ต่อไป ในโลกที่ความเป็นสากลเริ่มแผ่ขยาย

ไปทั่ว อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากโลกาภิวัตน์ เอกลักษณ์ของผู้คนตลอดจน
 ความแตกต่างกันทั้งในด้านภาษาและทักษะจะต้องได้รับการสงวนรักษาไว้
 ก่อนที่จะมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เป็นสากล สำหรับสภาพแวดล้อมที่ถูก
 บุกรุกจนประสบความเสียหาย จะต้องนำแนวคิดด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนมา
 บังคับใช้ และในที่ซึ่งสงครามปะทุขึ้นจากความเกลียดชัง จะต้องสร้าง
 ความเข้าใจให้เกิดขึ้นเป็นกรณีเร่งด่วนด้วยการส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้กัน

มนุษย์และถิ่นที่อยู่อาศัยแต่ละแห่งต่างก็มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และมีคุณค่าสำคัญเท่าเทียมกัน แม้ว่าปัจจุบันยังไม่มีกองกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจพิทักษ์แหล่งมรดกและไม่มีการบังคับใช้บทลงโทษ แต่เมื่อใดก็ตามที่ผู้คนมีความเชื่อมั่นว่าวัฒนธรรมรวมทั้งผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมทั้งหมด “มีคุณค่าความโดดเด่นที่เป็นสากล” แหล่งมรดกดังกล่าวก็จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับความคุ้มครองในระดับระหว่างประเทศ

ผู้คนได้เริ่มตระหนักทีละเล็กทีละน้อยถึงอาชญากรรมที่มนุษย์ได้ก่อขึ้นกับสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม จึงเป็นการยากยิ่งขึ้นสำหรับฝูงชนที่บ้าคลั่งที่จะทำลายผลงานที่เป็นมรดกของมนุษยชาติ ดังเช่นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่บอสเนียเมื่อเร็วๆ นี้ซึ่งสะพานเก่าแก่มอสตาร์ (Mostar) ถูกทำลาย หรือเช่นในอัฟกานิสถานที่พระพุทธรูปทองคำหิมาแห่งบามิยัน (Bamiyan) ศิลปะเพชรน้ำเอกแห่งคันธาระถูกยิงถล่ม

(ภาพซ้าย)
การบูรณะเมืองตักกสิร์กัต
อนุรักษะปุระ
(Anuradhapura)
ประเทศศรีลังกา
(ภาพขวา)
ประเทศรัสเซีย

สะพานมอสตาร์
บอสเนีย ซึ่งถูก
สงครามทำลายลงในปี
ค.ศ. 1993 จะได้รับ
การบูรณะใหม่เป็นดั้งเดิม
โดยประชาชนฝ่ายต่างๆ
ในงานหนึ่งที่ชวนกลับมา
ต้นตักกัน

วัดเชิงทอง เป็นศาสนสถานศักดิ์สิทธิ์
ที่เจริญรุ่งเรืองที่สุดในหลวงพระบาง
ประติมากรรมสลักหินอ่อนที่ทำได้วิจิตรพิสดาร

ไม่ว่าจะเป็นมรดกที่เป็นสมบัติวัตถุหรือ
มรดกนามธรรม มรดกโลกเป็นสมบัติของทุกคน
ที่ทุกคนจะต้องให้ความคุ้มครอง

เทศกาลคาร์นิวัลที่ยิ่งใหญ่ของชนเผ่าโอรูโร
(Oruro) ในประเทศโบลิเวีย เป็นแหล่ง
รวมของนักเต้นรำและนักดนตรีนับพันคน

มรดกโลกในมือเยาวชน

การต่อสู้เพื่อสงวนรักษาแหล่งมรดกโลกเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชุมของนานาประเทศ แต่เราจะได้รับชัยชนะในการต่อสู้ดังกล่าวโดยการให้การศึกษาแก่เยาวชนด้วย จากแนวคิดนี้ ศูนย์มรดกโลกและเครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดี (Network of Associated schools) ขององค์การยูเนสโกจึงได้ริเริ่มโครงการ “มรดกโลกในมือเยาวชน” ใน พ.ศ. 2537 วัตถุประสงค์ของโครงการนี้คือ การเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความห่วงใยและเอาใจใส่ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการสงวนรักษาและพัฒนาแหล่งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ โครงการดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์อื่นๆ ดังนี้:

- **เพื่อนำเสนอการสอนเรื่องมรดกโลก**ไว้ในหลักสูตรการสอนของโรงเรียน
- **เพื่อส่งเสริมเยาวชน**ให้มีส่วนร่วมในการประชุมเรื่องมรดกโลกในค่ายฤดูร้อน และในระหว่างการอบรมเรื่องการสงวนรักษาซึ่งจัดขึ้น ณ แหล่งมรดกโลก
- **เพื่อนำเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มาใช้**ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพในการให้การศึกษาเรื่องมรดกโลก

โครงการเมื่อเร็ว ๆ นี้ซึ่งมีเยาวชนจากประเทศต่าง ๆ 130 ประเทศเข้าร่วมโครงการประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม มีการจัดการประชุมนานาชาติประมาณ 10 วาระใน 5 ทวีป โดยเยาวชนจากทั่วทุกมุมโลกได้มาพบปะและเรียนรู้เกี่ยวกับมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน สายใยแห่งความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความอดกลั้นเช่นนี้จะทำให้มรดกโลกซึ่มทราบเข้าสู่ดวงใจทุกคน

“ข้าพเจ้าไม่ต้องกริไฉนกับของข้าพเจ้าหรือมัวไปด้วงกัณฑ์และหน้าต่างทำกัน
ข้าพเจ้าต้องการให้วัฒนธรรมจากประเทศส่งลงแก่อกได้เองเสรีรัฐบ้านของข้าพเจ้า
แต่ข้าพเจ้าจะไม่ยอมให้วัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งครอบงำข้าพเจ้า”
ขนาดม: ดานธิ

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

ศูนย์มรดกโลกขององค์การยูเนสโก (UNESCO World Heritage Centre)

7, place de Fontenoy
75732 Paris 07 SP, France

ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

องค์การยูเนสโก(The UNESCO site)

<http://www.unesco.org>

เครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดี(Network of Associated Schools-SEA)
(เครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดีได้รวบรวมกลุ่มรายชื่อโรงเรียนทั่วโลกกว่าหมื่นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการคุ้มครองมรดกโลกขึ้นใหม่)

<http://www.education.unesco.org/educprog/asp>

ศูนย์แหล่งมรดกโลก(The World Heritage Centre site)

<http://www.unesco.org/whc>

ทะเบียนรายชื่อแหล่งมรดกโลก(The World Heritage List)

<http://www.unesco.org/whc/heritage.htm>

E-mail address: wh-info@unesco.org

ศูนย์ระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และ ปฏิสังขรณ์สมบัติทางวัฒนธรรม

(International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of
Cultural Property)

<http://www.icomos.org/iccrom>

สภาระหว่างชาติว่าด้วยโบราณสถานและแหล่งโบราณคดี

(International Council on Monuments and Sites)

<http://www.icomos.org>

สหภาพเพื่อการสงวนรักษาระดับโลก (World Conservation Union)

<http://www.iucn.org>

องค์การว่าด้วยเมืองมรดกโลก (Organization of World Heritage Cities)

<http://www.ovpm.org>

อภิธานศัพท์

AMPHORA (คนโทโบราณ): เข็ยอกในสมัยกรีกและโรมันโบราณที่มีหูหิ้วอยู่ 2 ข้าง ไว้บรรจุเหล้าองุ่นหรือน้ำมัน

BAS-RELIEF (ประติมากรรมรูปนูนต่ำ): ประติมากรรมซึ่งรูปปลายจะนูนสูงขึ้นมาเพียงเล็กน้อย และไม่มี การตัดส่วนพื้นล่างของชิ้นงานออกไป

CONVENTION (อนุสัญญา): ข้อตกลงระหว่างประเทศหรือระหว่างผู้นำ ฯลฯ (เป็นคำที่เป็นทางการน้อยกว่าคำว่าสนธิสัญญา “treaty”)

ENCROACHMENT (การรุกล้ำ): การเข้าไปอย่างไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรมชาติ หรือไม่เป็นที่พึงประสงค์

GLOBALIZATION (โลกาภิวัตน์): ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลกระทบมากขึ้นต่อการดำเนินกิจการทั้งหมด ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับสากล

INTERPOL (INTERNATIONAL POLICE COMMUNITY) องค์การตำรวจสากล: เป็นองค์การตำรวจในระดับโลกที่ส่งเสริมการดำเนินงานขององค์การ หน่วยงานของรัฐ และภาคบริการต่างๆ ในการป้องกัน ตรวจจับ และควบคุมอาชญากรรมในระดับสากล

LEAGUE OF NATIONS (องค์การสันนิบาตชาติ): ประเทศมหาอำนาจพันธมิตรที่ชนะในสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้จัดตั้งสันนิบาตชาติในปี พ.ศ. 2462 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระดับนานาชาติในการรักษาสันติภาพและความมั่นคง

NETWORK OF ASSOCIATED SCHOOLS (เครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดี): สถาบันการศึกษาที่เป็นสมาชิกจะรณรงค์ให้การศึกษแก่เยาวชนเพื่อปลูกจิตสำนึกในด้านความอดกลั้น และสร้างความเข้าใจระหว่างประเทศ โดยอาจทำงานเป็นเอกเทศหรือทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาโครงการนำร่องในเรื่องหลัก ๆ 4 เรื่องคือ: ปัญหาระดับโลกกับบทบาทของสหประชาชาติ, สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและความอดกลั้น, การอบรมและฝึกงานเรื่องพหุวัฒนธรรม, ปัญหาสิ่งแวดล้อม

SUSTAINABLE DEVELOPMENT (การพัฒนาที่ยั่งยืน): การพัฒนาที่สอดคล้องกับความจำเป็นในปัจจุบันโดยไม่ปล่อยให้ชนรุ่นต่อไปดำเนินการตามความพอใจและความต้องการของตนเอง

WORLD TOURISM ORGANIZATION (องค์การท่องเที่ยวโลก): WTO เป็นองค์การรัฐบาลระหว่างประเทศที่องค์การสหประชาชาติให้อำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ปัจจุบันมีประเทศสมาชิก 147 ประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2547) และสมาชิกสมทบอีกกว่า 350 องค์การซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐบาลท้องถิ่น สมาคมการท่องเที่ยวและบริษัทเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเติบโตทางเศรษฐกิจ สร้างงาน จูงใจให้เกิดการปกป้องสิ่งแวดล้อมและแหล่งมรดก รวมทั้งส่งเสริมสันติภาพและความเข้าใจระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยอาศัยการท่องเที่ยวเป็นปัจจัย

Photos © UNESCO

(pp. 7/1, 8/1, 9, 19/1, 21/1, 23/2, 39/2)

Photographs : F. Alcoceba (p.13/1), E. Barrios (p. 13/2), G. Bolla (p.40/2),
M. Bouchenaki (p.19/2), N. Burke (p.27/1), B. Carnez (p. 7/2), R. Chériez (p.41/3),
M. Claude (p. 8/2), Eidsvik/WHC (p.22), F. Gattoni (P. 32/2), A. Gillette (p. 39/3)
J. Hartley (p. 20), E. Hattori (p. 31/1), T. Jolly (P. 21/2), A. Lacoudre (p. 38/2),
G. Malempré (p. 25/3), C. Moutarde (p. 32/1), B. Namikawa (p. 33/1), B. Petit (p. 18),
D. Roger (pp. 17/1, 33/2, 41/2), P. Ryan (p. 26/1), N. Saunier (p. 37/4),
N. Simonetti (p. 31/2), M. Spier-Donati (p. 17/2), J. Thorsell/IUCN (p. 37/5)
J.W. Thorsell (p. 38/1), G. A. Vicas (p. 40/1), A.N. Vorontzoff (pp. 37/1-2-3, 41/1)
G. Wade (p. 16), M. Williams (p. 24/1), A. Wolf (pp. 25/1-2, 26/2, 27/2-3, 42).

© UNESCO/IUCN : photo p. 23/1

© San Marcos : photo p. 24/2

© UNESCO/Bolivian delegation : photo p. 43

“มรดกโลกคือพื้นฐานความทรงจำ
และความเป็นเอกลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น”

ไม่ใช่สงครามเท่านั้น แต่มลพิษ การทำลายป่า สภาพเมืองที่ขยายตัว
อย่างรวดเร็ว การท่องเที่ยวแบบมวลชน.. ความเจริญในโลกยุคใหม่เกือบทุกรูปแบบ
ถ้าปราศจากการควบคุมแล้ว ก็จะถูกคามต่อมรดกทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม
และมรดกที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นสมบัติของประชาชาติในทุกแห่ง
จงช่วยกันค้นหาและสงวนรักษามรดกโลกของเราไว้...

แบบปก : Pascale Collange

